

SIRA DIŐIŐI

Irmak Lisesi Kùltür - Sanat Kulùbù Yayınıdır. Sayı: 4

FARKLI BİR BAKIŞ - UMURSA"MA"DEN - YAŐAMIMIZDAKI BÜYÜK EKSİKLİK: SANAT
- HALKIN GÖZLERİ - SAĞLAK - HAYAT PARKI - DOĞADAĞI EKSİKLİK - ŞİİR SOKAKTA -
REHBERİMİZ KUŞLAR - SAMANLIKTA İĞNE ARAMAK - BİR GARİP İLİŐKI HİKÂYESİ -
BİR SABAH - SAKLANAN YAŞANMIŞLIKLAR - PAMUK ŞEKER VE BOŞ AKVARYUM -
O GÜN YAŞADIM - BAY KADER'İN PLANLARI - GEMİ - ŞİİRLER - KÖRLÜK - HADI O ÇİFTLİĞİ
ŞİMDİ ALALIM GEORGE - GÜNAYDIN - SARI SOKAK - ÇOCUKLUĞUMUN YANSIMASI -
KOLEKSİYONCULUK - HASTE MADE WASTE - GÖZ KUSURLARINI SANATA DÖNÜŞTÜREN
DAHİ RESSAMLAR - BİR AYRILIK ARİFESİ

SIRA DIŐI

Haziran 2014 Sayı: 4

İmtiyaz Sahibi

Irmak Okulları Adına
Erdem BektaŐ
Nitelikli Eğitim Kurumları A.Ő.
Yönetim Kurulu Başkanı

Sorumlu Müdür

Zeynep Kılıç
Lise Müdürü

Editör

Mustafa Çomoğlu
Türkçe - Edebiyat Bölümü Başkanı

Editör Yardımcısı

Burak Savaş

Yazı Kurulu

Can Mataracı
Hadi Can İlhan
Su Zeynep Demirbala
Mustafa Kahraman

Dergi Tasarımı

Tuğba Sarıbuğa
BiliŐim Teknolojileri Öğretmeni

Kapak Tasarımı

Fatih Kaya
Bilgisayar Teknisyeni

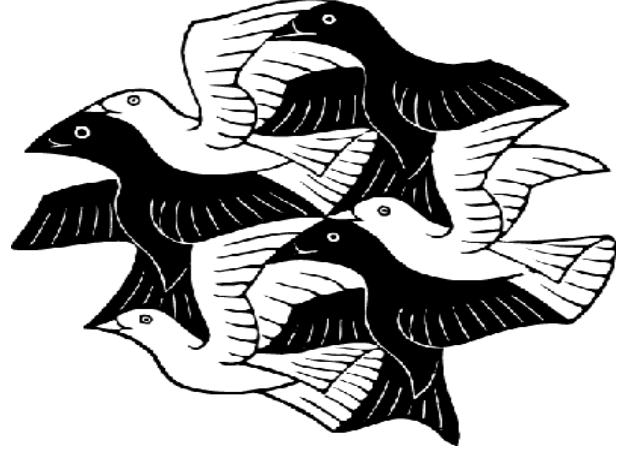
Kapak Resmi

Irmak Okulları
3. Bienal Ortak Çalışması

İÇİNDEKİLER

FARKLI BİR BAKIŞ - Melissa KAYHAN / Hazırlık	2
UMURSA "MA" DEN - İlayda ARAS 11 / B	3
YAŞAMIMIZDAKİ BÜYÜK EKSİKLİK: SANAT - Mine Deniz İLHAN 9 / A	5
HALKIN GÖZLERİ - Deniz GÜNSAV 11 / A	6
SAĞLAK - İlayda ARAS 11 / B	7
HAYAT PARKI - Serra OĞUZ 9 / B	8
DOĞADAKİ EKSİKLİK - Melisa IŞIKMAN 11 / B	9
ŞİİR SOKAKTA - Alper TELLİOĞLU 10 / A	10
REHBERİMİZ KUŞLAR - İlayda ARAS 11 / B	11
SAMANLIKTA İĞNE ARAMAK - Şölen CERAN 9 / A	13
BİR GARİP İLİŞKİ HİKAYESİ - Candan ALEMLİ 10 / A	13
BİR SABAH - Can ERKAN 9 / B	16
SAKLANAN YAŞANMIŞLIKLAR - Burak SAVAŞ 10 / B	17
PAMUK ŞEKER VE BOŞ AKVARYUM - Candan ALEMLİ 10 / A	22
O GÜN YAŞADIM - Canset GENÇKAL 9 / B	25
BAY KADER'İN PLANLARI - Ceylin BAŞER 10 / B	28
GEMİ - Mina Nur ERTEN 10 / B	31
ŞİİRLER - Evren PIRAVADILI	32
KÖRLÜK - Pelin ULAŞ / Hazırlık	35
HADİ O ÇİFTLİĞİ ŞİMDİ ALALIM GEORGE - Burak SAVAŞ 10 / B	38
GÜNAYDIN - Neslişah ÇAKMAKKAYA / Hazırlık	40
SARI SOKAK - Mine Deniz İLHAN 9 / A	41
ÇOCUKLUĞUMUN YANSIMASI - Bengisu HAYNES 10 / B	42
KOLEKSİYONCULUK - Deniz GÜNSAV, Melissa IŞIKMAN, Ömer AKÖMER	43
HASTE MADE WASTE - Burak SAVAŞ 10 / B	46
GÖZ KUSURLARINI SANATA DÖNÜŞTÜREN DAHİ RESSAMLAR - Hande KANTEK	50
BİR AYRILIK ARİFESİ - Mert Uğur TASLI 9 / B	59

Farklı Bir Bakış

Melissa KAYHAN / Hazırlık

“Birine perdeler harika görünürken, diğerine harikalar perde görünür.” diyor Rasim Özdenören. Belki de en iyisi bu sözle anlatmaktır bakış açısını. Harika kavramı dönüp dolaşmış, kendisini farklı bir şekilde anlatmış. Bir tanesi pozitif yanını, diğeri de negatif yanını göstermiş bizlere. Bu, bireyin kendi bakış açısıdır işte. Engel olarak gördüğün o perdeyi, ister geçmesi imkânsız gör ister kendine inan ve kendin aç. Şunu sen de biliyorsun ki o perde kendi kendini açmayacak. Bir el atıp onu sen açacaksın. Onu aşılacak bir engel olarak görürsen ancak o zaman açılır; yoksa yerinde sayar ve gösteriyi bitiremezsin.

Birkaç stajyer, verilen bir görev üzerine bir deney yapmışlar. Bir su bardağını, yarısına gelecek şekilde su ile doldurmuşlar ve çağırdıkları gönüllülere bu bardakta ne görüyorsun diye sormuşlar. Aldıkları cevap ya yarısı dolu bir su bardağı ya da yarısı boş bir su bardağı olmuş. İşte bu da başka bir örnek... Buradan anlıyoruz ki bu insanların bazıları hayata pozitif bazıları ise hayata negatif yönden bakıyor.

Bakış açısını etkileyen şeyler de var tabii. Mesela bilinmedik bir ressamın tablosunu ve onunla beraber Picasso'nun resmettiği bir tabloyu gösterirseniz Picasso'nunki tabii ki daha çok değer kazanacaktır. Aynı resim olsa bile insanların kafasına Picasso'nun daha iyi resim yaptığı yazıldığı için sonuç değişmeyecektir. Bu da bakış açımızı etkileyecek bir başka faktör. Çevremizden edindiğimiz bilgiler bizi kısıtlar ve çoğu zaman biz de bu bilgilere göre hareket ederiz.

Hepimiz aynı gök kubbe altında yaşıyoruz ama aynı ufka sahip değiliz. Hepimizin farklı düşüncesi, yapısı, fikri, yorumu daha doğrusu bakış açısı vardır. Bize düşen ise olaylara başkalarının bakış açılarını da dikkate alarak kendi bakış açımızla bakabilmek ve herkesin bakış açısına saygı duyabilmektir.

UMURSA“MA”DEN

İlayda ARAS 11 / B

Sorsanız “Bugün nasılsın?” diye,
Hiç garipsemeden, “Evet” derim,
“Mutluyum, huzurluyum, sevinçliyim, güvendedim.” derim muhtemelen.
“Hâlâ gülüyor musun?” diyenlere
“Ağlamak için ne gerek var, hayat kısa.” derim hemen hemen.
Ama tam o sırada dank eder kafama, hayatın ne kadar da kısa, ne kadar da karanlık olduğu.
Küçük bir fener ışığına yüklenen hayatların seyri geçer belki bu kez gözlerimin önünden.
Annemin yemekleri sofraya koyarken, “Gitti adamcağızlar!” dediğini,
Belki de daha neler demek isterken sadece susmayı tercih ettiğinde görürüm olup biteni, Daha doğrusu hiçbir şey
olmadan ölüp gideni.

Olağan şeyler, belki iş kazası...
Bu kadar şaşmamak gerek belki de, belki de kader deyip geçmek...
Biz yerin üstünde, onlar saati 5 liraya yerin altında “geçinip giderken” hayat pek de anlamsız aslında.

“Ne için yaşıyorsun?” sorusuna,
“Bir avuç kömüre bir ömür...” diyenlerin günü belki de bugün.
Telafları olmayan hataların üzerine binlercesini eklediğimiz bir gün bu gün...
Ve kimi zaman böyle günlerde susmak bile yetmeyecekken “Onlarda olmuş, bizde neden olmasın?” diye sorgulama
günü bugün...

Kendi canın pahasına tüm dünyaya karşı koyabilecekken, gözünün önünde ölen yüzlerce insana bahane bulmak,
insanlık kimi zaman...

Ne siyaset, ne o, ne şu, ne bu mazeret olabilir buna.
İnsanın içinde en ufak bir vicdan yoksa kime bu sözler, bu yaşlar?

Gidip de gelmeyeceklerin ardından yas bile tutamamak, bazen bu yurdun vatandaşı olmak...
Ya da 5 gün sonra monoton hayatına devam etmek çoğu zaman.

301 aileyi oğulsuz,
301 çocuğu babasız,
301 eşi kıocasız bırakmak kıimi zaman, Türk vatandaşı olmak..

Donup kıalmak, ne ileri gidebilmek ne geri dönebilmek, çamura batıp bulanmak..

10 yaşından 70 yaşına kıadar her yaştan insanın elinin kıana bulandığı bu günde, olanlara yalnızca seyirci kıalarak alkış tutmak belkı de.

Yazmak, çizmek, bağırarak; fakat hiçbir zaman geri getirememek aslında...

Toprağın altına nice canları daha gömdüğümüz, doyamadan "kıara" toprağa emanet ettiğimiz bu gelecek endişesi dolu bedenleri son kez görmek..

Üzerinde hakkımız olmayan insanlara, sırf bizim yüzümüzden, bizim ihmalkârlığımız yüzünden canından olan insanlara "Allah rahmet eylesin, kıalanların başı sağ olsun." deme yüzünü bulamadığımız kıyamet günü aslında.

Ne şeytan, ne günah azıcık insan bile olamayan bizlere zarar verebilir.
Neden mi? Biz ölümsüzüz, kıimi zaman da umursamayız diye.

Ne hakkım var, haddim bile değil ama içimde hâlâ kıaranlıkta bir yerlerde aydınlatılmayı bekleşeyen insanlığım uğruna, hepimiz adına, hepimizden utanıyorum!

YAŞAMIMIZDAKİ BÜYÜK EKSİKLİK: SANAT

Sanat, insanın düşüncelerini çeşit çeşit yolla, özgürce ifade etmesidir. Bu ifade biçimi insan ruhunun sağlığı için çok önemlidir. İnsan ilişkilerini sağlamlaştırır ancak ne yazık ki günümüzde, özellikle Türkiye’de insanlar sanata önyargıyla yaklaşmakta, onu dışlamaktadır.

İnsan karışıklık duyduğu anlarda kavga çıkaracağına, fikrini söylese her şey ne kadar güzel olurdu. İşte sanat da bize notalarla, hareketlerle, mimiklerle, sözcüklerle fikir aktarma imkânı sunar. Sanat sayesinde estetikleşir hayat. Oysa biz insanlar her an şiddete, hırgüre hazırız; bunu istiyoruz. Sanat eserlerine ayıracığımız vakti kapitalizmin oyunlarına yenik düşerek harcıyoruz. Sürekli yargılıyoruz, düşünmüyoruz, harcıyoruz. Toplumun yargılarına yenik düşmemek için belli kalıplardan taşmamaya uğraşıyoruz. Estetik algısı nedir bilmiyoruz; televizyonlardan, reklamlardan öğreniyoruz. Kendimizi aptallaştırıyoruz. Hayatın küçük detaylardan oluştuğu gerçeğini unutuyoruz. Biz, yalnızca çıkarlarımızı düşünüyoruz. Bütün bunlar bizi düşüncesiz, hırçın yaratıklara dönüştürüyor. Zamanımızı yalanlarla harcıyoruz.

Bütün bunlar benim için bir dünya savaşı kadar önemli ve umarım bir gün herkes de böyle düşünmeye başlar. Bu dünyanın tekrar rengine, sevgisine, saygısına kavuşabilmesinin tek yolu sanat bence. Öbür türlü, biz bu dünyada kargaşa ve cahilliğe yol açıyoruz. Bir düşünürün de dediği gibi: “Bir ülkede akıl ve sanattan çok, servete değer verilirse, bilinmelidir ki orada keseler şişmiş, kafalar boşalmıştır.”

Mine Deniz İLHAN 9 / A

Halkın Gözleri

Deniz GÜNSAV 11 / A

Toplumdaki her insanın duyguları ve düşünceleri vardır. Ancak herkes bu düşüncelerini başka insanlara aynı ölçüde etkili aktaramaz. Bu aktarımı sanatla yapana “sanatçı” denir.

Toplumda sanatçı olmazsa ne olur? Hiç düşündünüz mü sanatçının değerini, işlevini ve bize aktardığı duyguları? Bana göre sanatçıyı sanatçı yapan özellik farklı olmasıdır. O kişiye “sanatçı” deriz çünkü o benim göremediklerimizi görür veya görüp de anlatamadıklarımızı anlatır. O, duyguları en derinden yaşayan insandır. O kadar derinden yaşar ki anlatma ihtiyacı birikir içinde.

Sanatın yasaklandığı, sanatçıya izin verilmediği bir toplum demek, düşünce özgürlüğünün olmağı bir toplum demektir. Sanatçının konuşamaması size bir duyguyu ya da görmemiz gerekenleri aktaramaması demektir. Yani sizin benim zaten göremediğimiz şeyi, daha da görünmez hale sokmaktır. Bir başka deyişle duyguların ve düşüncelerin üstünü örtmektir. Peki, size daha acı bir soru sorayım: Siz hiç duygusuz insan gördünüz mü? Düşüncesiz, boş bir insan... Günlük hayatta biz bu tabirleri hakaret amaçlı kullanırız; ancak insanın yapısını düşünürsek duygusuz insan yoktur. Bu bizim yapımızda olan bir şeydir.

Sanatçıların liderleri sinirlendirmesinin bir sebebi de budur. Liderin görünmeyen yüzünü görür sanatçı. Bu kötü yüzü, kör halka tanıtır. Louis Bunuel’in de dediği gibi “Onlar var oldukça, güçlüler kendi davranışlarını herkesçe onaylandığını asla ileri süremezler.” Çünkü her zaman bir karşı görüş söz konusudur ve bunu ortalığa sunan genelde sanatçı olur. Sanatçı, kör halkın takması gereken bir gözlüktür esasında.

Sonuç olarak sanatsız bir toplum, bana göre, boş toplumdur. Sanatın önüne geçmeye çalışan “güçlü” görünümlü kişiler ise boş insanlardır. Çünkü onlar kendilerinden başka bir şeyi düşünemezler. Onlara “boş” diyorum çünkü insanın yapısına ters düşen bir yapıya sahipler.

SAĞLAK

İlayda ARAS 11 / B

Bazı zamanlar, bazı insanlar nerede olduklarını, kim olduklarını, neden-niçin böyle olduklarını bilemezler. Böyle zamanlarda bazıları gerilir, bazıları heyecanlanır, bazıları ise kendini bu akıp giden hayata kaptrıverirler.

Hayat dediğimiz bu uzun yolculuk uğradığımız duraklar bizim rotamızı belirler. Ama ne zaman ki beklenmedik bir kaza olur, işte o zaman fark etmeden o rotadan sapılır. Bu kaza, kimi zaman iyi sonuçlar doğurken kimi zaman da bulunamamak üzere kaybolmamıza neden olur. Fakat farkında olmadığımız en önemli şey kaybolup giderken beraberimizde çoğu şeyi de kaybettiğimizdir. “Sen gibi, ben gibi, biz gibi, o gibi... Nereden nereye atladı bu yine?” dediğinizi duyar gibiyim; fakat ben en başından beri bu kazanın somut bir kaza olduğundan hiç söz etmedim ki... Bence biz bu kazaya en iyisi “gönül kazası” ya da daha doğrusu “aşk” diyelim. Kuşkusuz, Adem-Havva’dan beri aşkt da vardır. Kimilerine göre insanlıktan önce, kimilerine göre ise insanlığın kendisiyle başlar aşkın endamlı tarihi.

Tarih tekerrür eder, kesin bir sonuca varılamaz ve en önemlisi olay aynı iken yorumu kişiden kişiye göre değişir. Ama çoğunlukla midemizde uçşan kelebeklerle başlar ve içimize oturan öküzle son bulur. Ya da kalbiniz hızlı hızlı atmaya başlarken, mantığınız amansız bir duraklama içine girer. Dedim ya, bazı zamanlar, bazı insanlar nerede olduklarını, ne için olduklarını bilemezler. Aşkın bana göre tanımı da budur işte. Yediden yetmişe, uzunundan kisasına, kadınından erkeğine herkese bahşedilen; ama insanoğlunun bir türlü su yüzüne çıkaradığı hazinesidir aşk. “Aşık oldunuz mu?” diye soranlara şöyle demek isterdim: “Sanılanın aksine bence aşık olunmaz, doğulur. Hayata, annene, ağabeyine, ayıcığına, sevgiline aşık olarak doğarsın ve ölüm sevgilini alıp götürse bile aşkını daime gizli kapılar ardında saklı tutarsın. Bu tür kazalarda yolundan saparsın. Sen sen olarak değil de adının başına ‘âşik’ eklenerek anılırsın. Nasıl desem? Bu zamana kadar solaksan o günden sonra sağlaksındır işte. Unutma ki yeni yazmayı öğrenen bir çocuk nasıl defalarca hata yaparsa, sende bunların yüz katını yapacaksın.”

Önemli olan, kalem gibi, hayatı da tutmayı bırakmamaktır. Benden, tüm rotasından sapanlara...

HAYAT PARKI

Serra OĞUZ 9 / B

Bankta oturmuş gelip geçenleri izliyordum. Sıradanlaşan hayatımda yaptığım tek şey olarak gelip geçenlere laf atıyorum: “Dur, koşma, yere değil çöpe at yavrumsun, şuraları da sulasana bak kuruyacak sonra, senin annen baban nerde, gezme böyle kaybolacaksın, çimlere basmasanıza, onlar geleceğin kurtarıcısı!”... Dışardan nasıl görünüyorum bilmiyorum ama ben bir anneyim; belki biraz konuşkan, belki biraz sinirli. Anneyim işte... Uzun süredir göremediğim yavrularımın hasretini bu cıvı cıvı parkta geçiriyordum. Artık zamanın da bir önemi yoktu, yaşayacağımı yaşamışım zaten. Benimkisi zaman öldürmek...

Biz yaşlıların sanırım tek sorunu özlemdir. Her şeyi özleriz. Gördüğümüzü, tattığımızı, kokladığımızı... Hatta bir süredir körelmiş koklama yeteneğim yüzünden birçok güzel çiçeğin ve yemeğin kokusunu özleyorum. Benim için tüm bu özlemler bu parkta son buluyor. Bahçıvanlar her ne kadar yüzüme “Hoş geldin teyze!” dese de içlerinden “Yine neye kızacak acaba?” dediklerini duyuyorum. Her yaşlı, biraz sinir bozucudur. Onların içindeki sinir, özlem doludur.

Helyum balonları, güller, sümbüller, çocuklar, pamuk şeker satan satıcılar... Hepsi de mutluluğun, güzelliğin sembolleri... En azından benim için öyle. Her şeyin bir sembolü vardır. İşte benim için bu park tüm o balonların, çiçeklerin ve çocukların sembolü. Herkesin “park” dediği bu yere birçok anlam yüklüyorum. Günümün çoğu zamanını burada geçirir, eskileri yâd ederim. Böyle bakınca çok anlamsız gerebilir fakat bu park bana birçok şeyi hatırlatıyor. Güller, eskiden yaşadığım Kanlıca’daki hanımların zarıflığını; helyum balonları, çocukken çok nadir gördüğüm baloncuları... Pamuk şeker arabalarıysa bana sadece mutluluk veriyor. Belki de o mutluluk, çocukların hayretle yerkenki gülümseyişlerinden dolayıdır. En önemlisi de tüm bunlara seyirci olurken ne kadar yaşlandığımı fark ediyorum.

Herkes göre her gün oturup laf eden biri olsam da aslında koşuşturan çocuklarla koşmak, içindeki aşkla heyecan dolu gençler gibi kıpır kıpır olmak istiyorum. Ben aslında bu parkta gençliğimi ve çocukluğumu aynı anda yaşıyorum. Belki de beni hâlâ yaşatan bu parktır.

Doğadaki Eksiklik

Melisa IŞIKMAN 11 / B

Gelecekte beklentilerimin hayalperest olmaması için fazla genç olduğumu düşünüyorum. Eminim benim gibi olan birçok kişi vardır. Gerçi bunu bazen abarttığımı çok rahat söyleyebilirim; ama şu anda tam olarak bahsetmek istediğim bu değil.

Son zamanlarda üzerine düşünmeden edemediğim birtakım şeyler var kafamda. Her ne kadar doğru olmadığını farkında olsam da nedense sorgulamadan edemediğim bir konu bu.

İlk defa Chicago’da The Art Institute of Chicago’ya gittiğimde başladı bu diyebilirim. Oraya gitme amacım deneyimli ve sanattan çok anlayan biri gibi resimlerin keyfini çıkarmaktan çok resimlerde ilk dikkatimi çekecek ve onlara hayran kalmamı sağlayacak şeylerin ne olacağını görmektir. Yaklaşık üç saatimi geçirdiğim müzede dikkatimi çeken şeyin kullanılan renkler ve bu renklerin nerede, nasıl kullandığı olduğunu fark ettim. Renklerin uyandırdığı duygular ve düşünceler resimlere daha da yaklaşmama ve görevlilerden de resimlere gereğinden fazla yaklaştım diye her seferinde uyarı almama neden oldu. Günbatımında gökyüzünde ortaya çıkan yumuşak, rüyamsı renk karmaşası ve onların ağaçlardan yere yansıttığı gölgeler ve yaprakları bir fotoğrafımsı gibi ayrıntılarıyla aydınlatan koyu ve açık yeşillerin üzerindeki parlak ışıklar...

Asıl anlatmak istediğime gelmeden önce uzattığının farkındayım. Ama eklemek istediğim son bir şey daha var. Düşüncelerimi asıl kazıyan şeyin ne olduğunu biraz daha açıklamak istiyorum.

Geçenlerde annemle birlikte, aynı adlı kitabından uyarlanmış olan “The Great Gatsby” filmi izledim. Kitabını hiç okumadığım için sadece eski bir klasik oluşundan haberdardım ve senaryonun bugünlere göre biraz daha zayıf oluşunu ve annemin beğenmeyişini buna bağladım. Hatta daha sonradan bahsettiğim ya da sorduğum insanlardan da olumlu görüşler pek almadım diyebilirim. Ancak bana

sorarsanız filme tamamen hayran kaldığımı söyleyebilirim. Normalde romantik filmleri çok beğenmesem de bana bu filmi bu kadar özel kılan, geçen olaylardan çok kostümleri, renkleri, dekoru ve en ama en çok görsel efektleridir. Gökyüzünü gösterirken gökyüzünü değil, renkleriyle, bulutlarıyla ve ışıklarıyla adeta bir sanat eserini sergiliyor bize.

Söylemek istediğim ve beni bu kadar düşündüren şey, nedense insan yapımı sanatsal ürünlerde doğayı betimleyişleri, bana camdan dışarı baktığımızda gördüğümüz doğanın kendisinden daha etkili gelmesi. Sanki bizim her gün gördüğümüz gökyüzü olması gereken gökyüzü değil, aslında bize öyle verilmesinin nedeni bizim onu kendi süzgecimiz ve yaratıcılığımızdan geçirip olması gerekene, olağanüstülüğe taşıdığımız gökyüzü aslında olması gereken gökyüzü... Kafamızda yaratıp kurguladığımız ve eserlerimizde döktüğümüz geliştirilmiş ve asıl olandır gibi geliyor bana. Gökyüzündeki, ışıklardaki ve doğanın diğer derinlik ve ayrıntılarındaki eksiklikleri insan zihni tamamlıyor adeta. Bu düşüncenin doğruluğunu tabii ki sizinle tartışmaya-çağım, fakat dürüst olmak gerekirse o müzeye her giden ya da filmi benim izlediğim açıdan izleyen kişinin düşüncelerinin buna kaymaması açıkçası tuhaf geliyor bana.

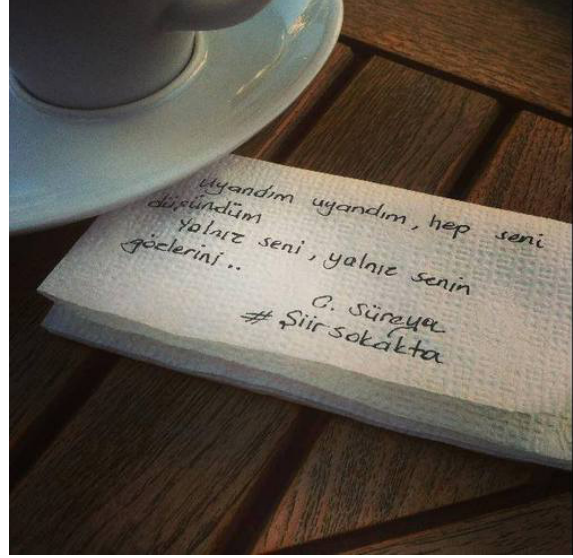
ŞİİR SOKAKTA

Alper TELLİOĞLU 10 / A

1950'li yıllarda Turgut Uyar, Cemal Süreya, Edip Cansever gibi şairler tarafından İkinci Yeni hareketi başlamıştır. Amaçları, kelime dizilişinden kurtulup duyguları kanatlandıran şiirler yazmaktır.

Böyle şiirlerde kafiye, dördlük, hece ölçüsü ya da diğer kuralların önemi yoktur. Çünkü bu şiirler anlamaktan çok hissettirmeye dayalıdır. Böyle şiirler, defterlere sığmaz. Çünkü onlar kişisel değil, toplumsaldır. Yolda yürürken ya da vapurdayken veya sahilde çay içerken bir şiirle karşılaşmak, bize hayatın rutininde kaybolmak yerine onun keyfini çıkarmamız gerektiğini hatırlatır. İçinde bulunduğu duruma isyan eden bir insan şu yazıyı gördüğünde aslında kimsenin istediği gibi yaşamadığını anlayacaktır. "Özgürlüğün geldiği gün, o gün ölmek yasak." Cemal Süreya'dan alıntı yapmak bir bakıma konuyu başka alanlara sürüklemek anlamına geliyor. Çünkü o, yazılarını evrensel duygularla yazıyor.

Çayın keyfini, kuşların özgürlüğünü, vapurların huzurunu animsattıyor bize şiirlerinde. "Hayat kısa, kuşlar uçuyor." dediğinde zamanın akıp geçtiğini ve anın tadını çıkartmamız gerektiğini hatırlıyoruz. Ama o, "Ya kuşlar duruyor da gökyüzü hareket ediyorsa?" diye devam ettiğinde aynı zamanda yaşamın ne kadar karışık ve anlamsız olabileceğini görüyoruz. Yani varmak istediğim nokta, İkinci Yenicilerin şiirleri aklınıza gelmez. Çünkü çoktan kalbinizde yer etmiştir. Aynı şiiri ikinci kez gördüğümüzde, zaman içinde kendinize eklediğiniz yaşanmışlıklar yeni duyguları da beraberinde getirir. Bu yüzden şiirler sokakta olmalıdır. Her gördüğümüzde ruhumuzu ayaklandırıp bizdeki değişimi fark ettirmelidir.

Şiiri sokağa taşımak, bulutların ve çayın rengini, insanlara duygularımızı açmaktır. Kelimelerinizin zorlandığı noktada onları serbest bırakın. Cümleyi bitirmeden, sadece üç nokta...

Rehberimiz Kuşlar!

Hiç duydunuz mu minik bir serçenin atmosferi aşır uzaya doğru uçuşunu? Kara deliği kendi yuvası bellediğini? Eğer hepimiz aynı dünyada yaşıyorsak bunun mümkün olmadığını doğrudan biliyor olmalıyız. O zaman bir sanatçıya da uzaydaki kuş rolü yüklemek haksızlık olur çünkü onlar olanları değiştirmekle değil, değişikliğin sebebini bulmakla sorumludur. Emme basma tulumba gibi durmadan baş sallamak yerine o başı biraz sağa sola çevirip olanları her açıyla görmeye, göstermeye çalışmakla yükümlüdür. Belki de hâlâ bu ayrımı anlayamadığımız için en ufak eksiklikten dolayı yerden yere vurmasını iyi biliyoruz ya da bir bakıma kara deliği taşlamaya çalışıyoruz.

İlayda ARAS 11 / B

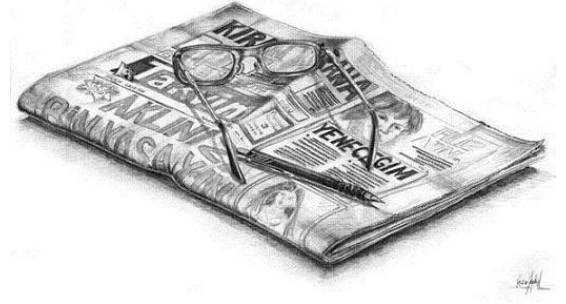
Kimi insanlar ilah edinir, kimileri kendilerini ilah ilan eder. Bu gibi durumlarda inançsızlar dediğimiz o kararsız gruptur, sanatçılar. Ne bir arada iki derede ne de dediğim dedik. Kararsız mı kararsız, dürüst mü dürüst. Asıl ilahlar onlar mıdır sizce? Varış noktasını göstermez, sadece gidiş yolunuza rehber

olurlar. İşleri haksızla haklıyı ayırt etmektense haklıyla güçlüyü bulmaktır çoğu zaman; çünkü bir yazar için, istisnalar dışında, ikisi hiçbir zaman aynı insan değildir. Ne haklıyı güçlü kılarlar, ne güçlüyü haklı. Tıpkı sıfır noktası gibi ikisine de eşit uzaklıktadırlar. Sen büyüksen büyük kalmalıdır, bir de sanatçı uğraşmamalıdır seni yüceltmekle. İster devlet bakanı, ister bir öğretmen ol, her zaman eleştiriye tıpkı her insan gibi mahkûmsundur. Öğrenciler korkar, vatandaş susar belki ama yazar bu mühürlenmiş ağızların sözcüsüdür her zaman. Eğriyi doğruyu, yalanı yanlış gösteremeyen çoğu cesaret yoksunu insanın aksine bunu görev edinir. Kâh mizahi, kâh sert, kâh estetik...

Sonuç olarak eksikliğini bulduğumuz insanların ya da tek bize aykırı gelen sözü için astığımız, kestiğimiz kişilerin aslında kim olduklarını ne yaptıklarını bilmeliyiz. Sanatçılar, ne bizi tasdiklemek ne yanlış doğru yapmak ne de klişeler gereği güçlüyü haklı ilan etmekle sorumludur. Onlar için asıl olan her şeyi, her açıdan ve beğenilme isteği gütmeden fikirlerini korkusuz halka sunmaktır. Tabii, darısı bizim de sanatçıların başına.

SAMANLIKTA İĞNE ARAMAK

Şölen CERAN 9 / A

Haber nedir? Sokakta yapılan röportajlara göre merak konusu olan her şey haberdır. Peki, bu konu bu kadar kesin sınırlarla çizilmiş midir? Mesela komşusunun çocuğunun adını merak eden teyze, aradığı sorunun cevabını haberlerden öğrenebilir mi? Bence haber, toplumun ortak yargı düşünce ve ideolojisi sonucunda oluşmuş ve gündemi besleyen unsurlardır. Akla gelen ilk haber kaynağı şüphesiz televizyonlardır. Bu listenin devamına internet, gazete, dergi gibi birçoğunu da ekleyebiliriz. Peki, hangileri daha güvenli, biz hangisini tercih etmeliyiz?

Kullanımı en kolay olan örneklerden ilki internettir. Ancak hepimiz biliyoruz ki internet kaynakları belli olmayan bilgilerle dolu bir ortam. Televizyonlar ise belli haber ajanslarının kışkacına sıkışmış ve özgür basın yayın haklarını kullanamıyorlar.

Gazeteler ise maalesef yalnızca belli bakış açısına sahip yazarları bünyesinde tutuyor. Bir sabah kalkıyoruz ki beş farklı gazetede de manşetler aynı. Esnaf ise kendi siyasal görüşü dışında kalan gazeteleri satmıyor. Güvenilir bilgi aramak, samanlıkta iğne aramaya döndü. Ülkenin gidişatını belirleyen seçimler gibi büyük bir olayda bile iki farklı siyasal taraf, iki farklı ajansın verilerine güvendi, sonuçlar muallâkta kaldı hatta yayınlar kesildi. Haber yapmak ve o bilgiyi paylaşmanın bu denli zor olduğu bir ülkede vatandaş kendi siyasal görüşünü destekleyen kanalı izliyor, o gazeteyi okuyor.

Bütün bu yukarıda sıraladığım edenlerden dolayı, toplum ötekileştirilmiş oluyor. Haber kaynakları güvenli olmayınca kendi bildiğine dönüyor insan. Acaba bu ne kadar doğru? Kulaktan dolma bilgilerle olaylar ve durumlar hakkında ne kadar bilinçlenebiliriz? Doğru habere olan açlığımızı nasıl durdurabiliriz? Bunun cevabı saat 19.00'da KanalBip'te!

BİR GARİP İLİŞKİ HİKÂYESİ

Candan ALEMLİ 10 / A

Hiçbir halk kendini yönetmesi için bir diktatörü seçmez. Ancak, bu bahsedilen diktatör başa geçtiğinde ona müdahale etmemeyi, her şeyi alıştığı halinde bırakmayı tercih eder pek çok halk. Diktatörlük; ilgisiz, bencil ve tembel bir halk ile güçlenir. Zamanla her şeye onlardan başka birinin karar vermesine, kendine herhangi bir sorumluluk düşmemesine alışabilecek halk ile. Belki yönetimin katılığını, yanlışlığını duyarlar, belki içlerinde derinde bir yerde hissederler. Ama, derler ki, nasıl olsa bana bir zararı yok, düzenimi bozmama gerek yok.

Tembel halk ve diktatörlük yakındır, kardeştir. Tembel halk etrafında ne olduğunu önemsemeyen, diktatöre kendisine karışılmasını istemez. İyi anlaşılır bu yüzden. Halk ne yapması gerektiğinin ona söylenmesinden, düşüncesizlikten ve umursamazlıktan hoşnut

olmaya başlar. Bazen içindeki küçük ses “Neden o adam sana emir veriyor? Neden onun lafı doğru?” diye sorar, yorgun bakışlar ve tepeye kadar iliklenmiş gömlekler ile susturulur. Halk ilgisizleştirilir aynı zamanda, sanki etrafta hiçbir şey olmuyormuş gibi gösterilir. Üstü kapatılır gerçeklerin. Olası bir savaş yeni futbol maçına, ekonomik sıkıntılar ünlü sanatçının yeni estetik ameliyatına dönüştürülür. Halk da bilmek istemez çoğu zaman. Keyfi yerindedir, işte yuvarlanıp gidiyoruzdur.

Peki, ilgisiz halk neden kötüdür? Halkın etrafını görmezden gelmeyi tercih etmesi, can alıcı fırtınayı “Bugün de amma lodos yaptı!” olarak görmesi sadece diktatörün işini kolaylaştırır. En olmaz denilen işin, en “bu kadarı da fazla” denilecek suçun, sanki hiçbir şey yokmuş gibi yapılabilmesini sağlar. Karşı çıkmayan, daha kötüsü hiç sorgulamadan kabul eden halk, diktatörün kaygısını devirecek deniz canavarı olması gereken halk, bir balinanın sırtında hareketsiz yaşayan planktona dönüşür. “Diktatörlük hakikat ol-duysa devrim haktır.” demiş Victor Hugo. İşte tembel halkımızın da kaçınılmaz sonu budur. Hakkını aramadan, hakkın sözlük anlamına bakmadan kullanıp atılacak halkımızın.

Ortalama bir diktatörün asıl amacı sorgulanmadan hükmetmek, ülkeyi oyun tahtası yapıp hep kendisi kazanmak, dönüşü olmayan yollara girmektir. Belki annesinden görmediği ilgiyi çekmek için yapar bunu, belki babasından yediği tokatların intikamı için. Bir adamın tahtına oturtulmuş küçük çocuklardır diktatörler. Takım elbiseleri iki beden büyük, çocukluk travmaları hâlâ kollarında.

Kendi sorunlarını aşamadan ülkeleri kontrol etmeye kalkışan diktatörle el ele yürür o hiç girilmemesi gereken yolda bizim tembel halkımız. Kendine deneni sorgulamak istemeyen, pek iradesi olmayan, sıradan, tekdüze hayatı ve kıtlama çayı seven ortalama vatandaşla, annesini hatırlattığı için sarı rengi, sert kahveyi ve yaz mevsimini sevmeyen bir diktatör el ele. Garip görünürler uzaktan, belki deniz kenarına, belki bir çay bahçesine doğru ilerlerken. Ama ikisi de memnundur hallerinden; sonuçta kendi istekleriyle seçmişlerdir birbirlerini. Memnundurlar bu garip ilişkiden.

BİR SABAH

Bir sabah uyandığımda beton rengi sokaklar,
Ağağlar bağırırılar:
İnsanlar gelmeyin, insanlar gelmeyin!
Ama gelmiştir insanlar.

Bir sabah uyandığımda simsiyah sokaklar,
Dışarıda acı ığlıklar:
Savaş gelme, savaş gelme!
Ama gelmiştir savaş.

Bir sabah uyandığımda kıpkırmızı sokaklar.
Dışarıda ölen insanlar var.
İnsanlar, ölüml gelme, ölüml gelme diye bağırırılar,
Ama çoktan gelmiştir ölüml.

Sonra bir sabah uyandığımda yemyeşil sokaklar,
Dışarıda çocuk sesleri var:
Ağağlar gelin, ağağlar gelin diye bağırırılar,
Neyse ki zaten gelmiştir ağağlar.

Can ERKAN 9 / B

SAKLANAN YAŞANMIŞLIKLAR

Burak SAVAŞ 10 / B

“Yazamıyorum işte!” dedi kendi kendine. Ne kadar uğraşırsa uğraşsın çıkmıyordu kelimeler. Sanki kalbini, düzeltiyorum, beynini kilitlemişlerdi. Malum, 21. yüzyılda yazarlık mertebesine adım atan bir “Milenyum Yazarı” olarak kalbiyle değil beyniyle yazıyordu kendince. Boğaz’a açılmış bir pencereden, şehrin hüznünü hissedip sigara dumanından göremediği kâğıda, hemşerilerinin gözyaşlarını yazan biri değil de somut olaylar üzerinden insanları düşündüren yenilikçi bir yazar olmakla da gurur duyuyordu. Daha çok gurur duyduğu bir şey varsa o da eleştirdiği bir stilin son izleri olan romancılardan aldığı beğenilerdi. Belki de son zamanlarda içini kıpırdatan romançılığa adım atma sevdası buradan geliyordu.

Daha fazla zorlamaması gerektiğini düşünerek gözlüğünü çıkardı ve masasında duran, roman

öncesi planlama şemalarının üstüne koydu. Bilgisayarını kapadı ve ardından ayağa kalkarak şarj taktığı telefonun eline aldı, programını inceledi: İlk kitabının basımı ile ilgili görüşmelere başladığı yayıneviyle olan toplantısının saatinden emin oldu. Her işini “tam” yapmaya çalışan biri olarak dakiklik de en önemli prensiplerindendi. Ne bir dakika erken gitmeliydi ne de bir dakika geç. Daha adını belirleyemediği hatta konusuna bile karar veremediği bir romanın basımını yapacak firmayla konuşmak üzere evden çıktı, taksiye bindi. Normalde, bu tarz bir durumu çok da umursamamalıydı aslında ne de olsa bir makale sayesinde ülkenin en bilindik gazetesinde kendine bir köşe edinmişti. Bunun yanında da çok farklı bir tarza sahip olmasıyla ünlenmişti. Lakin onun umursadığı daha doğrusu şaşırıldığı, daha önce hiç denememesine rağmen rahatlıkla yaza-

bileceğine inandığı bir romanı kaleme (klavyeye) alamamasıydı. Hâlbuki daha yeni gittiği “Yazarlar için Roman Planlaması” seminerinde denilenlerin hepsini de yapmıştı, hatta ne olur ne olmaz diye 9.90’lık şemalardan bir sürü almıştı ama ne şemalar ne de seminer notları “beynindeki”ni kâğıda dökmesine yardımcı olamıyordu.

Taksicinin sorusuyla kendine geldi:

- Abi adres burası değil miydi?

- Evet burası, kusura bakma bir an dalmışım, ne kadardı?

Parayı ödeyip taksiden indiğinde kendine gelmesi gerektiğine emindi. Önce kendini silkeledi, birkaç saniyelğine hiçbir şey düşünmemeye çalıştı, ardından kafasını kaldırdı ve “güzel Türkçemizin güzel bir ürünü daha” diye geçirdi içinden: Bulutları dahi delemek bir binaya, gökdelenden güzel bir isim verilebilir miydi? Hoş, kendi gazetesi de en az bu bina kadar devasa bir görüntüye sahipti ama henüz binanın içindekiler tarafından onaylanmadığından mıdır bilinmez, bu bina farklı şeyler hissettirmişti ona. Daha önceden ilk görüşmelerini yaptıkları Aleyna Hanım’ın odasının bulunduğu kata çıkmak için asansöre bindi. Asansörde tek başına olmasının da verdiği rahatlıkla, aynada kendine baktı, saçını ve yazlığının bulunduğu Göcek’in denizini anımsatan turkuz kravatını düzeltti. Asansörün kapısının açılmasıyla karşısında Aleyna Hanım’ın sekreterini buldu. Sekreter onu karşıladıktan sonra, Aleyna Hanım’ın odasına doğru yöneldiğini görünce “Durun bir saniye!” dedi. “Sizi toplantı odasında

bekliyorlar.

İşte bu haber son dakika golü yiyen bir kaleci gibi hissetmesine neden oldu. Hem üzülmüştü hem de soyunma odasında, daha doğrusu toplantı odasında ne diyeceğini düşünüyordu. Tek bir satır bile yazamamış, hatta romanının adına, konusuna bile karar verememişti. Ne söyleyecekti şimdi? İçindeki burukluğu hissettirmemeye çalışarak, sekreterin gösterdiği toplantı odasının kapısını araladı. Güven verici bir giriş yapma amacıyla, küçük bir ayak hareketiyle dimdik bir şekilde içeri atıldı ve onu bekleyen heyetle yüzleşti. Güvenini kazanmak için çok uğraştığı Aleyna Hanım, en sonunda yayınevinin “büyükbaşları”nı bir odada toplamayı başarabilmişti. Aleyna Hanım tarafından masadakilerle tanıştırdıktan sonra herkesi karşısında görebilecek şekilde duran sandalyeye oturdu. Konuya girişi beklenildiği üzere Aleyna Hanım yaptı:

-Bugün, yazdığınız romanın sunumunu dinlemek için değerli yöneticimiz birkaç da aramıza katıldılar. Öncelikle kitabınızın adıyla başlayabilir miyiz?

Sözlüye kalkmış kekeme bir öğrenciymişçesine heyecanlandı, kelimeler tam ağızından çıkarken içeri kaçıyorlardı sanki. Geçen bir dakika, bin dakikadan uzun gelmişti ona. Diyecek bir şey bulamadı. Bu ani stresin verdiği heyecanla içinde bir anda volkanlar patlamaya başladı. Çıkış yakalayan bir yazar olmasının ve çalıştığı gazetenin adının da verdiği forsu kullandı:

-Ne yazık ki firmanızın daha önce bastığı kitapları incelediğim de birtakım yanlışlıklar ve olmasını kabul edemeyeceğim eksiklikler gördüm. Dolayısıyla yayınevimi değiştirme düşüncesi içerisindeyim fakat ilginize çok teşekkür ediyorum.

Bunca yöneticiyi bir araya toplayıp hepsinin önünde rezil olup kıpkırmızıya dönen Aleyna Hanım'ın suskunluğundan da yararlanarak kendini odadan dışarı attı. "Bana yayınevi mi yok?" diye düşündü. Ününün getirdiği hırsını dizginleyememesinden ötürü, anında, bir hafta önce reddettiği yayınevini aramak istedi fakat asansörde telefonunun çekmeyeceği endişesiyle bir dakika daha sabretmek zorunda kaldı. Giriş katına iner inmez güvenlikten, bir taksi çağırmasını istedi ve dışarı çıktı. Gökdelenin önünde taksiyi beklerken yayınevini aradı ve iki saat sonrasına bir görüşme ayarladı. Güvenliğin tüm çabasına rağmen, duraktan gelen taksiyi beklemeden ilk gördüğü taksiye bindi ve telefonda görüştüğü hanımdan aldığı adresi taksiciye verdi. Şehrin, şu meşhur, konuşkan taksicilerinden birine denk geldiğini ilk başta anlayamasa da taksicinin konuşmaya başlaması uzun sürmedi:

-Abi hayırdır. Ne bu stres, önünde durduğun yayınevinde falan mı çalışıyordun? İşle ilgili bir şeyse takma fazla. Orada mı yazıyorsun yoksa?

-Ne yazması canım. O yayınevinde ne yazacakmışım ben? Hem yayınevinde yazı mı yazılır? Benim hangi gazete de yazdığımı biliyor musun sen? O yayınevinde yazmaya benim kalemim bile

tenezzül etmez.

-Anlaşıldı abi.

Geveze bir taksiciyi susturmanın bile imkânsız bir şey olmadığını fark etti ama şu anda ne edebi bir replik yazacak ne de imkânsızın anlamını sorgulayacak bir durumda değildi. Tüm bu sinir içerisinde etrafını izlerken taksicinin ani manevrasıyla sarsıldı.

-Ne yapıyorsun be adam! Camdan dışarı fırlayacaktım.

-Kusura bakma abi, trafiğin sıkışıklığını son anda görebildim. Şimdi kestirmeden varırız adrese, sen merak etme.

Şehir trafiğinin en az olduğu yollarından biri olarak bildiği bu yolun, yoğun bir trafik altında olmasına şaşırılmıştı. Bırakın anayolu, ara sokaklar bile arabadan geçilmez olmuştu. Bir yokuş yukarı bir yokuş aşağı derken kenar mahallelerin birinde, dik bir rampayı çıkmaya hazırlanan taksiciyi bir anda durdurdu. Tüm öfkesi, büyük bir şaşkınlığa, şaşkınlığı da yüzünde kocaman bir gülümsemeye dönüştü. Parayı ödedi ve taksiden indi. Karşısındaki yıllardır olduğu gibi duran "Vardal Bakkal"dı. Çocukluğunun geçtiği mahallenin altındaki toprak sahada yaptıkları mahalle maçlarını anımsadı bir anda. En büyük liglerin maçlarından daha da heyecan veren o mahalle maçları ve ardından yenilenin ismarladığı buz gibi gazozlar. O gazozun tadı gibisi var mıydı? Bakkaldan içeri girdiğinde ne Efe Amca'sını ne de onun oğlunu görebildi. Buzdolabını tamir etmeye çalışan ada-

mın dediğine göre dükkânı devredip gitmişlerdi, tıpkı tüm mahalleli gibi. “Peki, Vardal Stadyumu duruyor mu?” dedi, bakkalın bakışlarına anlam veremedi. Bakkal şaşkınlığı saklayamadı:

-Beyim Vardal Stadyumu nedir?

-Ya mahallenin toprak sahası yok mu? Onu diyorum.

Bakkal, güler yüzle karşıladığı bu durumdan çıkarabilmişti, karşısındakinin mahallenin eski sakinlerinden olduğunu. Olumlu cevabı aldığından mutluluktan havalara uçan Milenyum Yazarı koşar adımlarla toprak sahaya gitti. Tıpkı eski haliyle oracıkta duruyordu, derme çatma kaleleri ve tozlu toprak zeminiyle “Vardal Stadyumu” . Bu sahneyi görüp de geçmişe bir yolculuk yapmamak mümkün müydü? Tüm o kavgalar, ayrılıklar, sevdalar ve diğer duygular bu saha da ve bu sahanın çevresinde yaşanmıştı. Onu, o yapan her şey işte tam bu noktaydı fakat sahibinin gelip bulması amacıyla yıllarca saklanmıştı. Bir anda, tekrardan çocukluğuna dönmüştü. Küçük bir çocuğun, onu, ceketinin kenarında çekiştirmesiyle maça dahil oldu. Tüm o duyguları hızlandırılmış bir şekilde yaşamasından olmalıydı içindeki bu his. Ne olduğunu anlayamasa da bir aydınlık hissetti. Ne bir hayal kırıklığı ne bir öfke ne de bir üzüntü kalmamıştı içinde. Sadece o aydınlık hissi ve yüzündeki çocuksu tebessümle saatin farkına vardı. Zaten takım arkadaşları, anneleri tarafından yemeğe çağırıyorlardı. Anne sözü dinleyen çocuklar hızla sahayı terk ederken birinin bisiklete binmek üzere olduğunu fark etti. Çocuğu yanına çağırırdı ve çamur içindeki ceketinin iç cebinde-

ki cüzdanına ulaşarak, ona yüklü miktarda para verdi, karşılığında da bisikletini almak istediğini söyledi. Gözleri parıldayan çocuk, teklifi anında kabul etti. Milenyum Yazarı, yarım saat içinde ikinci randevusuna yetişmesi gerektiğini biliyordu. Saatlerdir trafikte bekleyen arabaların içinden hızlı bir şekilde bisikletle geçip adresini aldığı binanın girişine geldi. Giriştekilere, telefonda görüştüğü Mürvet Hanım’ın ismini vererek çıkması gereken katı öğrendi. Asansöre bindi, aynada terlemiş saçlarını, çamurdan kahverengi bir hal almış ceketini ve bu sefer, Marmara’nın pisletilmiş suyunun rengini anımsatan kravatını gördü. Umursamıyordu çünkü sonuç olarak eğlenmişti. Asansörün kapısının açılmasıyla onu karşılayan bir sekreter değil Mürvet Hanım’ın bizzat kendisi oldu. Şaşkınlığını gizleyemeyen Mürvet Hanım “İyi misiniz? Kaza mı geçirdiniz? Bir şeyiniz var mı?” gibi üç soruluk bir tepkiyle konuşmasına başladı ama aldığı cevap karşısında bir o kadar daha şaşırıldı: “Top oynadım.” Ardından, Mürvet Hanım’ın odasına geçtiler ve Mürvet Hanım konuşma sırasını tekrardan karşısındakine bıraktı. O da, başladı hikâyeyi anlatmaya:

-Bakın Mürvet Hanım, ben son üç yılda ün kazandım ve çalıştığım gazetenin sayesinde bir çıkış yakaladım. “Beynimle yazıyorum.” repliği ile iyice meşhur oldum. Eskiler tarafından da beğenildim ama beni hep eleştirdikleri bir nokta vardı. O da böyle bir felsefenin başlangıcını yapan biri olarak hiç roman yazmamış olmamdı. Karar verdim, yazacağım dedim, benden iyi kim yazacakmış dedim, onlarca seminere gittim ama ne o seminer-

ler ne de diğerk planlama şemalarının hayrını gördüm. Klavye başına geçtiğimde hep tılandım. Yeni fark ettim tıkanmamın sebebini. Ben yanlış yapmışım Mürvet Hanım. Gazetede ki köşemi beynimle yazmaktan kalbime söz hakkı vermemişim hiç. Yaşanmışlıklardan korktuğum için, yüreğim ne zaman konuşmaya çalışsa susturmuşum. O da tam o yaşanmışlıkların arkasına saklanmış ama ben onu buldum.

-Ne yalan söyleyeyim sizin gibi birisinin kaleminin herkesin ilgisini çekeceğini düşünüyorum ama bana bir garanti vermeniz gerekcek dolayısıyla kitabı okumadan baskı sözü veremem. Bir sonraki toplantı da müdürlerimi bir araya getirmeye çalışacağım fakat onların toplantıya katılmalarını sağlamam için birkaç tane de olsa somut bilgiye ihtiyacım olacak. Örneğin, bir önceki telefon görüşmemiz de daha romanın ismine bile karar vermediğinizi söylemiştiniz. Tahmin ediyorum ki hâlâ bir karar vermediniz.

Mürvet Hanım'ın konuşması sırasında, yazarın tüm hisleri bir kelime grubuna dönüştü ve yazar, Mürvet Hanım'ın lafını keserek ekledi:

-Bir karar verdim tabii ki kitabımın adı, "Saklanan Yaşanmışlıklar" olacak.

PAMUK ŞEKER VE BOŞ AKVARYUM

Candan ALEMLİ 10 / A

Selam, Rüzgâr ben. Sabahları daha güneş doğmadan camdan bakmayı, gençlik anılarını anlatan dede kargayı kömür karası kahveyi yudumlar-ken dinlemeyi, küçük camlı, küçük kapılı köy evlerini, üstünde arıların dinlendiği bal peteklerini, eski bir otel odasında benden önce kalmış-ları ya da benle aynı yastığa önümüzdeki gün kafasını koyacak esmer kızı hayal etmeyi severim. Güneşin benden kaçarcasına uzaklaşmasını, en sonunda benim yerime denizi öpmesini, günbatımının renklerini, kahvenin yanında ayıp olmasın diye yenen yavan lokumu, eski kitap sayfalarının elimde paralanmasını, oteldeki esmer kızı asla gerçekten tanıyamayacağımı fark etmeyi sevmem. Yolda yürürken bir köşeden döndüğümde karşıma çıkabilecek kişileri, gördüğüm herkesin öncesini, yanından geçip kokusunu yüzümde hissettiğim herkesin sonrasını hayal etmeyi de severim.

Bazı akşamlar yattığımda yatağıma, dedemin babasının Bulgaristan'da bir savaştan üstündeki oymaları çok beğendiği ve aklına çam kozalak-larını böylece de köyünü getirdiği için kurtardığı 60 yıllık antikaya, oda-

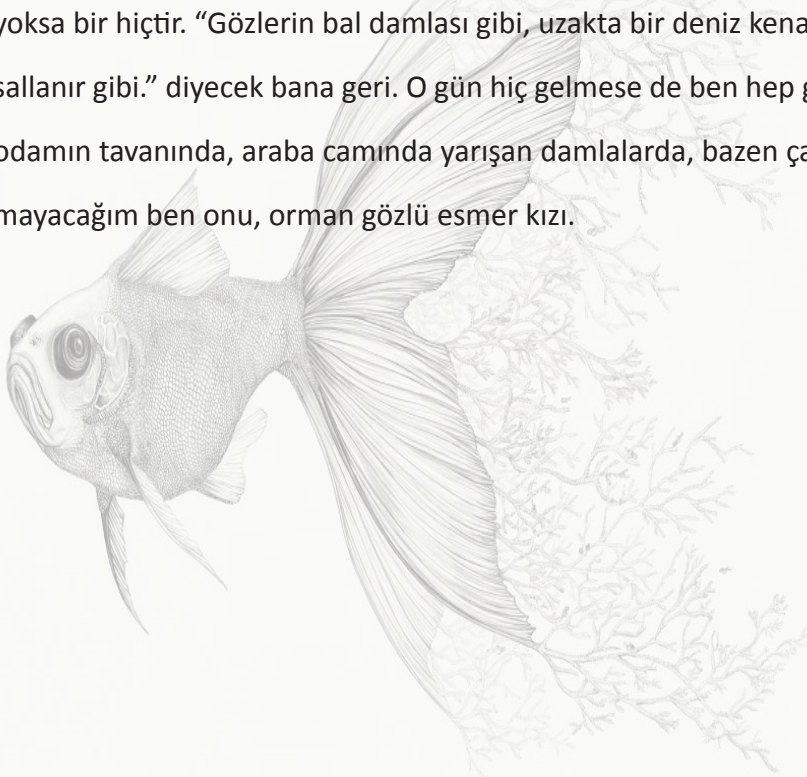
mın tavanına bakarım. Sol üstteki boya biraz kalkmış, tam ortası rutubetten kabarmış, sağ kenarda kan lekesi sanki. Benim izlerim mi onlar yoksa benden önce burada yatan aynı şeyleri düşünen başkasının mı? Belki esmer kızın. Sahi ne yapıyor o acaba? Sadece benim aklımda mı? Beyin dediğimiz o pembe pamuk şekerin içine mi uzanmış? Saçları kara, ağaç kabuğu gibi. Gözleri yemyeşil, sanki kocaman bir ormanda kaybolmuşsun gibi. Ama korkmuyorsun hiç. Sanki kaybolmuş değil de aradığın yeri bulmuşsun gibi. Gözlerine çok dikkatli bakınca taşlardaki yosunu hissediyorum elimde, çok hafif yağmur kokusu, geç gelmiş sonbahar gibi...

Adım Ahu. Uzun araba yolculuklarını, etrafımı sanki onlardan biri değil de başkasıymışım gibi izlemeyi, aktarlardan ne olduğunu bilmediğim yapraklar alıp elimde ufalamayı, net ansiklopedik bilgileri, soğuk rüzgârın yüzümü ısırmasını, geceleri uyumayıp sözlük okumayı, hayatta kullanamayacağım kelimeleri ezberlemeyi severim. Benimki gibi kısa isimleri, yara bandını çektğinde hissettiğin hafif acıyı, güneşin doğmasından önce her tarafın sanki sırf benim bilmediğim bir sırları varmış gibi puslu olmasını, tek yumurta ikizlerinin bir örnek giyinmesini, hiç kimsenin aslında tek olmadığını, hayal ile gerçeğin ayırt edilmesinin o kadar kolay olmadığını bilmeyi sevmem.

Köşeleri, arka sokakları, otobüste boş kalan tekli koltukları, altıdan fazla yüzlü zarları, olabildiğince çok olasılık olmasını severim. Ama o olasılıkların hiçbirini yaşayamayacağımı bilmeyi sevmem. Yürürken hiçbir şey düşünmemeyi, zihnimi bir akvaryum olarak hayal etmeyi, içinde turuncu çizgili erkek balıkla mavi saçaklı dişinin savaşmasına izin vermeyi, tanımadığım insanların gözlerinin içine uzun uzun bakmayı, geleceklerini görüyormuş gibi yapmayı da severim. Mesela yürüyorum geçen gün; kulağımda sanki İtalyanca bir şarkı, hafifçe domates sosu ve fesleğen tadında, el ele tutuşmuş rüzgârın vurgusuyla, ayaklarımın içleriyle basıyorum çok az nemli toprağa, bir de azıcık arkada kalmış güvercin tüyü. Karşıdan geliyor o da. Sanki yere basmıyor ama tabanları, sırf kendi gördüğü bir çiçek tarla-

sında sekiyor, aman basmayın menekşelere, etrafında dönüp duran bir havası var. Yeni doğmuş kız bebeklerin çoraplarının pembesiyle bezeli, çok uzakta bir sahafta çok eski bir kitabın içinden düşmüş sepya bir fotoğraf gibi. Kafasını kaldırdığı an gözlerini yakalıyorum, gözleri kaşığın ucundan yavaşça damlamaya heveslenen balın rengi, sanki hiç anlamadığın bir dilde şiir okumak gibi ona bakmak; ne olduğunu bilmediğin bir şey hissediyorsun, fiziksel değil ruhsal bir boyutta. Ve sonra daha önce hiç olmayan bir şey oluyor. O da bana bakıyor. Sen kimsin der gibi, onun izni olmadan onla ilgili düşündüm diye kızar gibi. Fakat sonra gülümsüyor, bal rengi gözleri parlıyor, sanki gel peteğimde biraz bal çal der gibi.

Diyorum ki; esmer kızın gerçek olup olmadığı önemli değil. Çünkü her durumda bir yerde var olacak bunun benim pamuk şekerim (onun boş akvaryumu) olması, hiç var olmamış bir şehrin hayvanat bahçesinde tam nesli tükenen kuşların karşısındaki bankta oturuyor olması, bitiş noktası olmayan raylarda sabit ivmeyle ilerleyen bir trenin son vagonunda uzanıyor olması fark etmez. Ben onun olduğunu bileceğim ve bu yetecek. Belki bir gün destenin en üstünden çektiğim kızda belki de bir kar tatilinde köşeyi dönerken ona çarptığımda o bana gülümseyecek “Gözlerin ormanda kaybolmak gibi, çimende yatıp yıldızları saymak gibi...” dediğimde. Ve hatta belki, çünkü insan umudu veya hayali yoksa bir hiçtir. “Gözlerin bal damlası gibi, uzakta bir deniz kenarında hamakta oturup hiç bıkmadan sallanır gibi.” diyecek bana geri. O gün hiç gelmese de ben hep göreceğim onu uzun gecelerde yatak odamın tavanında, araba camında yarışan damlalarda, bazen çayda ısrarla erimeyen şekerde. Unutmayacağım ben onu, orman gözlü esmer kıızı.

O GÜN YAŞADIM

Canset GENÇKAL 9 / B

Sağ kulağımdan beynime işleyen kalp atışlarımın sesiyle uyandım. Nerede olduğumu çok iyi biliyordum, nerede uyduğumu da - daha doğrusu bayıldığımı. Gözlerime siyah perdeler inmeden önce giydiğim hastane kıyafetlerinin içinde arkadaşlarımın gizlice odama soktuğu tavşanımı kovalıyordum. Belli ki bembeyaz odamda biraz fazla turlamışım ama o kadar eğleniyordum ki ciğerlerimin bir gıdım hava için yakarışlarını duyamamıştım bile. Bir süre sonra nefes alamadım. Orada bayılmışım. Kalp atışlarımın düzene girdiğini duyduğumda yavaşça gözlerimi açtım. Siyah gözlerim beyaz odanın aydınlığına alışmak için biraz daha kısılcınca yanımdaki silueti daha yakından görebildim, Aria'yı. Aria benim çocukluk arkadaşımdı. Her şeyi beraber yapar, her şeyi paylaşırdık: beraber evden kaçar, beraber evcilik oynardık. On altı senemin her dakikasında yanımda olan arkadaşım yine yanımdaydı işte. Sarı saçlarının altına saklanmış küçük yüzündeki yorgunluktan birkaç gündür uyumadığını anlamıştım. Gerçekten, ben kaç gündür uyuyordum? Uyumak artık yapmak istemediğim bir şeydi. Zaten kaç günüm kalmıştı ki? Bu günlerimi de uyuyarak geçirmek istemiyordum. Vücudumun her yerine yayılmış bir bombayla yaşıyordum. Her ne kadar herkes kurtulabileceğimi düşünse de bu kendilerini kandırmaktan başka bir şey değildi. Hep kandırmışlardı kendilerini zaten. Sekiz yaşımdan beri hastanelerde sürünmem bu yüzdendi. Ben de iki gün önce tedaviyi reddettim. Şu ana kadar olan bütün tedaviler bana iyi gelmedi. Kanserin ilerlemesini engellemediği gibi yaşamımı, sekiz yılımı da

almıştı benden. Tedavisiz yaşayamayacağımı biliyordum ama tedaviyle de yaşayamayacağımın farkındaydım. Aria yavaşça gözlerini açarken uzanmaktan uyuşmuş sırtımı oynatarak biraz dikleştirdim. Aria tedaviyi bıraktığını yeni öğrenmişti. O gün ne kadar ağladığını unutamam. Onu ağlattığım ilk gündü herhalde ama sonradan anlayışla karşıladı beni. Zaten benim ne zorluklar çektiğimi bir tek o bilirdi. "Sana bir sürprizim var!" diye coşkuyla bağırdı. Ne olduğunu çok merak ediyordum. Hayatımda hiç eğlenceli diyebileceğim bir şey yapmamıştım ve birazcık eğlenmenin aşkıyla yanıp tutuşuyordum. Kolumdaki serumu ve hastane gömleğimi çıkarmama yardım etti ve kırmızı kazağımla kotumu giymeme yardımcı oldu. Hastanenin geniş kapısından çıktığımızda sıcak bir rüzgâr yüzümü okşadı. Gözlerimi kapatıp ne zamandır hasretini çektiğim güneşin derime işlemesine izin verdim. Aria elimi tutup beni arabasına bindirdiğinde ciğerlerime işleyen temiz havayı daha çok hissettim. Açıkçası biraz başım bile dönmüştü. Ne zamandır göremediğim sokakların, yolların etrafına sırayla dizilmiş evler gözümün önünden tek tek geçerken gezemediğim o sokakların özlemini çıkardım. Aria'nın kırmızı arabası yavaşlarken bende bakışlarımı ön cama çevirip nerede olduğumuzu anlamaya çalıştım. Gördüğüm manzarayla neredeyse ağlıyordum. Hayatım boyunca hiç gidemediğim bir yere getirmişti beni arkadaşım. Her çocuk gibi içimde orada bulunmanın isteği o kadar büyüktü ki anlatamam ancak hiçbir zaman izin verilmemişti. Dönme dolaplarının gürültüsü beni kendime getirirken dudaklarım sevinçle kıvrıldı ve bir yaş damladı gözlerimden. Aria'ya sıkıca sarıldım. Onunla arkadaş olmaktan hiç pişman olmamıştım şimdi ise onun arkadaşım olmasının hayatımın en güzel olayı olduğunu anlıyordum. Kapıdan içeriye girerken Aria'nın açık çek aldığını duydum. Bu bütün günümüzü burada

geçireceğimiz anlamına geliyordu. O kadar mutluydum ki, bunu bana yaşatması benim için o kadar önemliydi ki, ona ne kadar teşekkür etsem azdı. İlk olarak dönme dolaba bindik, sonra trenlere sonra atlıkarıncaya. En çok yükseğe çıkan salıncakları beğenmiştim ama. Sanki uçuyor gibiydim. Hastanede bir günüm zor geçerken burada geçirdiğim saatler saniye olmuştu. Ayaklarım her ne kadar bana ihanet ederek ağrımaya devam etse de ben onlara inat daha çok koşturuyordum bir oyuncaktan diğerine. En sonunda bir daha o salıncaklara binmek istedim. Arkadaşım havanın soğuk olduğunu söylese de ısrarım üzerine son kez bindi benimle. El ele tutuşup bağırırken sanki yine çocuktuk, sanki yine sekiz yaşındaydık, sanki başıma bağladığım bandana değil de orada uzun zamandır olmayan siyah saçlarım dövüyordu sırtımı, sanki vücudumu ele geçirmiş olan kanser değil yüksekliğin neden olduğu korku ve heyecandı. O gün ben yine çocuk oldum. Ne dünyayı ne de ölümü umursadım. Sanki asıl o gün yaşamıştım. Öyle ki iki gün sonra hastanede kalbim durduğunda işittiğim ses makinenin kesintisiz yakarışı değil lunaparktaki kahkaha ve çığlıklardı.

BAY KADER'İN PLANLARI

Ceylin BAŞER 10 / B

Hava yine ısınmıştı sonunda. Güneş, dünyamı aydınlatıp gözlerimi kısırtıyordu bana ve o tatlı çiçek kokusu burnumla buluşmuştu yeniden. Yaz; havlumu, güneş kremimi, terliklerimi alıp gelmişti yanıma. Bana mutluluğumu, gençliğimi, en güzel anılarımı geri vermiş; içimi neşe ve biraz da buruklukla doldurmuştu, geçip giden yılları hatırlatırken. Sapsarı bir çiçek olup açivermiştim serin kıştan koruduğum yapraklarımı bırakarak. En tatlı şarkılarını söylüyordu kuşlar. Dalgaların çaldığı kum taneleri geri dönüyordu kumsallara.

İşte böyle bir yaz gününde bavulumu toplayıp yola çıktım. Limana vardığımda beni bekleyen ahşap tekne masmavi denizin üstünde bir o yana bir bu yana sallanıyordu. Antalya'ya olan yolculuğumuz başladı o gün ve gözünde gözlüğü, arkamdan planlar yapan entelektüel Bay 'Kader', masa başında hikâyemi yazmaya koyuldu. Bayağı eğleneceği kesindi, nasıl olsa benim için planları vardı yazar beyin. Bense Kader'in bu oyunundan habersiz, daha yeni açılmakta olan teknemizde tatilimin heyecanını yaşıyordum. Yegâne dileğim küçüklüğümdeki gibi dertsiz, tasız, huzurlu bir seyahat geçirmek, az da olsa şu daima kaçındığım ve umutsuzca yakalandığım 'büyüme hastalığı'nın yan etkilerinden kurtulmaktı birkaç haftalığına. O kadar bıkmıştım ki bu yan etkilerden, tatilimi planlamaya bile zahmet etmemiş, yolumu içimden geldiği gibi bulmaya karar vermiştim. Dalgaların beni sürüklediği yere gidecektim; sorgusuz, sualsiz...

Yolculuğumuz beşinci gününde hiç beklemediğim bir şey oldu. Tur teknemiz sakince rotasında sü-

zülürken gürültülü bir çarpışmayla bir anda yoluna devam edemez hale geldi. Görünüşe bakılırsa ne tekneimizin kaptanı önüne dikkat etmiş ne de çarptığımız küçük balıkçı teknesindeki yaşlı adam gözlerini açık tutabilmişti. Adam önceki gün mucizevî bir şekilde ağına takılan kilolarca balığı satmakla uğraşmış, Bay Kader'in bu işte parmağı olduğunu bilmeksizin, o gün uykusuz kalmıştı. Haliyle ertesi gün teknelerimiz çarpışmadan da rüyasında balıklar gördüğü derin bir uykuya dalmıştı.

Tekneyi aceleyle terk ettikten ve kurtarma botuyla en yakın koya taşınmamızdan sonra başladı her şey; çünkü küçük şirin evleri, zeytin ağaçları, sonsuza kadar uzandığını sanabileceğiniz kumsalıyla bu koyu tanıyordum. Hatta bu küçük cennetin dar sokaklarındaki her ağacı, toprak yolda gezinen her bir köpeğini tanımıştım bir zamanlar. Çocukluğumun bütün yazları bu küçük, تنها sahil kasabasında geçmiş; anılarım, hayal meyal hatırladığım rüyayla karışık birçok olay burada başıma gelmişti. Şimdi, yıllar sonra yine burada bulmuştum kendimi, nasıl derler, kaderin cilvesiyle. Hâlbuki en zorlandığım şeydi buraya gelmek, ayaklarım geri adım atıyor, anneannemi kaybettiğim bu minik köye her gelmeye karar verdiğimde vazgeçiriyordum kendimi bir şekilde ama en beklemediğim anda karşı koyamadan sürüklendim buraya. Eşyalarım elimde, ne yapacağımı bilmeden bekliyordum ki sahilde, aynı kumların üzerinde oynayıp eğlendiğim günler bana geri verilmişçesine neşe ile doldu içim. Ayaklarım yolu gösterdi, gözlerim tanıdık sokakları kucakladı birer birer ve farkına bile varmadan elim anneannemin evinin kapı koluna gitti. Yıllardır dokunulmamış evi, anneannemi çok seven komşuları olur da bir gün biz geri geliriz, diye olduğu gibi korumuşlardı. İçeri girdiğimde küçük bir kızdım yeniden, mutfağa koşup kendimi anneannemin kollarında bulacaktım neredeyse. Anneannem elime bir elma tutuşturup denize yollardı beni, ben de kendimi kaybedip saatlerce dönmezdim geri. Bir tek eksik vardı aklımda, çocukluk aşkı, yanından ayrılmadığım dostum. Ona ne olduğunu merak etsem de sürekli, bir daha hiç göremeyeceğimi biliyordum. Burada kalmış olamazdı nasılsa. Ya kalabalıktan ge-

çilmeyen İstanbul'a gitmişti büyüyünce ya da küçükken hep söylediği gibi başka bir ülkeye. Dediğini yapardı hep Doğa. O hep böyle olmuştu. Yapmıştı da aslında. Tek başına gidecek kadar büyüdüğünde pılını pırtını toplayıp gitmişti ama aradığını bulamayınca dönmüştü hayatını geçirdiği Ege köyüne. Günlerini, yıllarını burada sandal yaparak, denizin, sahilin resimlerini çizerek geçirdi. Çalışmaktan nasır tutan elleri, Bade'nin o küçücük ellerinin yumuşaklığına hasret kaldı yıldan yıla.

Anılarımın içinde kaybolduğumu fark ettiğimde anneannemin sallanan koltuğunu gıcırdatarak kalktım ve bahçeye çıktım. Bay Kader'in planı sonunda gerçekleşmişti. Küçüklüğümün geçtiği evin önünde, küçüklük aşkımla karşı karşıya geldim hiç beklemezken. Gözlerim yıllar sonra gözleriyle buluştu. Beni görünce donup kaldı Doğa. Yavaşça bisikletini durdurup tatlı bir tebessümle bahçeye yaklaştı. "Bade?" Sesi aynı hayal ettiğim gibi doldurdu kulaklarımı. Tek yapabildiğim ona var gücümle sarılmaktı. "Seni çok özledim." O anda bildiğim tek şey hastalığı yendiğimdi ve bir anda, yine çocuk oluverdim.

GEMİ

Mina Nur ERTEN 10 / B

Gökyüzü mordu. Yol onun dışında boş ve yanımdaki benden uzundu. Onu yarı tanıyordum, yarı da tanıyamıyordum. Ancak hangi renk olduklarına karar veremediğim gözleri beni oradaki maceraya hapsedmişti. Birden kayboldu ben uyanınca uykudan. Ben de o rüyada kendim değildim aslında. Farklı bir isim vermişim kendime. Ve bu, rüyayı tatlı yaptı.

Bazen başka bir isme ve kişiliğe bürünmek, bizi hayatımızdan kurtarır. Bazen uzak, bazen yakınlarda bile bulunabilir, ararsak... Bir bakış açısıyla tanıdığımız sokaklarda yabancı da olabiliriz; tanımadığımız sokaklarda yerli de... Çünkü bazen bakış açımızı ters çevirmek gerekir ve bize en iyi gelecek ilaç budur. Çünkü bir yenilik, beraberinde yeni bir umudu getirir. Karanlıkta umut, ışık gibidir. Her yeri aydınlatır. Bu yeni ışıkta da görmediğimiz, önceden aradığımızı bile bilmediğimiz fırsatları, maceraları buluruz. Kendimizden uzaklaşmak, bir özgürlüğü getirir, kendisiyle birlikte. Bir yolculuktur: Düşünün ki siz bir kağıt gemisiniz. Yağmurda ıslanmış, bilindik bir gazete sayfasyken beklediğiniz bir rüzgar sonunda gelip sizi kaydırır ve farklı limanlara götürdü. Yolculuğa kapılıp gidebilmek böyle bir şeydir: Rüzgâr, yeni dalgaların sizi nereye götüreceği umuduyla sizi kurtarır ve özgürlüğü size verir sanki...

Her gemi bilindik dalgalardan uzaklaşıp yeni ufuklara açılmalıdır. Kendini yeni topraklarda kaybedebilmeli ve kaybetmenin umudunun ona kazandırabildiği özgürlüğü hissetmelidir. Bazen hissetmeye, sandığından da fazla bir yolculuğa ihtiyaç vardır çünkü. Bunu fark edemese bile... Yoksa gemi hep aynı zeminde kayar ve rüyaları tatlı yapan, bir gerçekleşme umudu olmazdı.

BAKIRCI

*Kim derdi ki bir gün,
Bakırcının dükkânı değiştireceğini.
Ya sesinden kafası şişti,
Ya canı hakikaten kahve çekti.*

KAHVEHANE

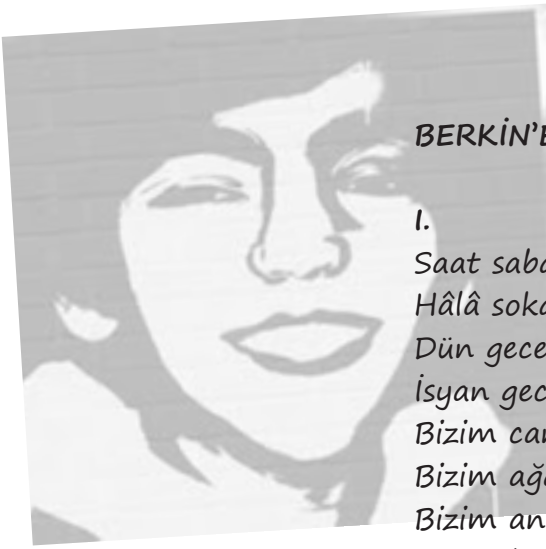
*Her gün iş çıkışı giderim kahvehaneye.
Kh şakırdar dizerim seriyi,
Kh fokurdar ekerim demliyi.
Ama illaha da giderim.
Muhabbetle, kkhayla,
Soğur terim, geçer sinirim.
E o da olmasa,
Ben nasıl eve giderim.*

KAÇIŞ

*Bir akşam vakti görmüşler seni,
İnce topuklu ayakkabılarla
Bir o yana bir bu yana
Yokuştan hızlı hızlı inişini.
Kokun, bir bahar rüzgârı gibi sarmış mahalleyi,
Ağaçlar aldanıp çiçek açmış,
Düşün artık keyiflerini.
Tamam, tamam!
Kimseye söylemem bana geldiğini.*

BERKİN'E

I.

Saat sabahın dördü...
Hâlâ sokak lambaları aydınlatmakta,
Dün geceden kalan soğuk, kanlı ve sisli havayı.
İsyan gecesiymiş yaşıyanan,
Bizim canlarımızı yitirilen...
Bizim ağabeyimiz, bizim babamız,
Bizim anamız ve bizim bacımız.
Bense kırık dökük sokak kalıntılarının arasından,
Çocukluğumu hatırlayarak, elimdeki parayı sınıksız kavrayarak,
Işığı yanan ve Berkin kokan bir dükkâna girdim.
Ve kokuyu içime çektim patlayana kadar, doyana kadar.
Sabahın o saatinde bile olsa,
Sıcak bir gülümseme...
Parayı uzattım ve "Bana bi' Berkin verir misin?" dedim.
Soğuktan katılaştan ellerimle O'nu aldım,
Ellerim dağıldı, yüreğim ısındı.
Yüzüme O'nun tebessümünü koyamasam da...
O'nu uğurladım.

II.

Doğdun,
Toprakta çiçek,
Tarlada başak,
Değirmende un,
Anacığının öpmeye koklamaya doyamadığı kuzusu...

Sonsuz oldun,
Elimizde ekmek,
Yutamadığımız lokma,
Anacığının yüreğinde ateş oldun.
Gözlerinde umut,
Dudaklarında tebessüm,
Daha yaşanacak
Nice güzel yıllar bıraktın on beşlilere.

EVREN PIRAVADILI
Müzik Bölümü Başkanı

KÖRLÜK

Pelin ULAŞ / Hazırlık

Kendi ölçeğimizde gerçekleştirebileceğimiz tek mucize, yaşamayı sürdürmektir, şu kırılğan yaşamımızı kırılğanlığıyla korumaktır ve buna her doğan gün yeniden başlamaktır, kör olan gözlerimiz değil de yaşamın kendisiymiş gibi, ne yöne döneceğini bilmeyen o imiş gibi...

Jose Saramago, Körlük (Sf. 326)

Körlük, 1998 yılı Nobel Edebiyat Ödülü sahibi Portekizli yazar Jose Saramago'nun son yıllarda yazdığı en etkileyici kitap. Araba kullanmakta olan bir adam, yeşil ışığın yanmasını beklerken ansızın körleşir. Körlüğü, başvurduğu doktora da bulaşır. Bu körlük, bir salgın hastalık gibi bütün kente yayılır; öldürücü olmasa da tüm ahlaki değerleri yok etmeyi başarır. Toplum, görmeyen gözlerle cinayetlere, tecavüzlere tanık olur. Ayakta kalabilenler ancak güçlü olanlardır. Koca kentte körlükten kurtulan tek kişi, göz doktorunun karısıdır.

Yazarın, liberal demokrasiyi ve onun insanları sürüklediği sağlıksız ortamı eleştirdiği kitabı, aydınların -ki bunlar kör olmayanlardır- toplumdaki önemini ve doğruları insanlara gösterebilmek için verdikleri mücadelenin önemini de gözler önüne serer. Saramago'nun içinde bulunduğumuz kaos ortamında yani bizim modern hayat dediğimiz süreçte, insanların aslında kör olduğunu, gördüğü halde göremeyen körler olduğunu söyleyerek kitaba son vermesi de okuyucunun tüylerini diken diken etmektedir.

Körlük kitabını anlamak biraz zor aslında. Roman karakterlerinin diyaloglarının yazılış tarzı ve neredeyse yarım sayfa tutan uzun uzun cümlelerin bolluğunu gördüğümüz anda gözünüz biraz korkacak. Ancak pes etmeyip kitabın üstüne üstüne gittiğinizde başta zorlayan o anlatım tarzı, kısa bir süre sonra doyumsuz bir lezzet vermeye başlayacak. Saramago'nun sık sık hikâyeyi kesip olaylar ve karakterler üzerine okuyucuyla yaptığı konuşmalar benim çok hoşuma gitti. Bunu öyle güzel yapmış ki kendinizi hikayenin içinde buluyorsunuz. Bu üslup okuma anında dikkatinizi hep üst seviyede tutuyor, başka alemlere dalıp kitaptan uzaklaşmanıza izin vermiyor. Kitap, "beyaz körlük" olarak adlandırılan bulaşıcı bir körlük hastalığının tüm topluma yayılmasını konu ediniyor. İşte "körlük" ve zorluklar burada anlaşılıyor. "Yaratılış harikası" olan insanın yaşam koşulları değiştiğinde hayatta kalmak için nasıl vahşileştiğini, bencilleştiğini, Saramago'nun güzel anlatımıyla okudukça "insanlar böyle mi?" diyeceksiniz ve kadının kurtarıcı rolünü göreceksiniz.

JOSE SARAMAGO KİMDİR?

José Saramago (16 Kasım 1922, Lizbon - 18 Haziran 2010, Lanzarote), Nobel Edebiyat ödülü sahibi Portekizli yazardır.

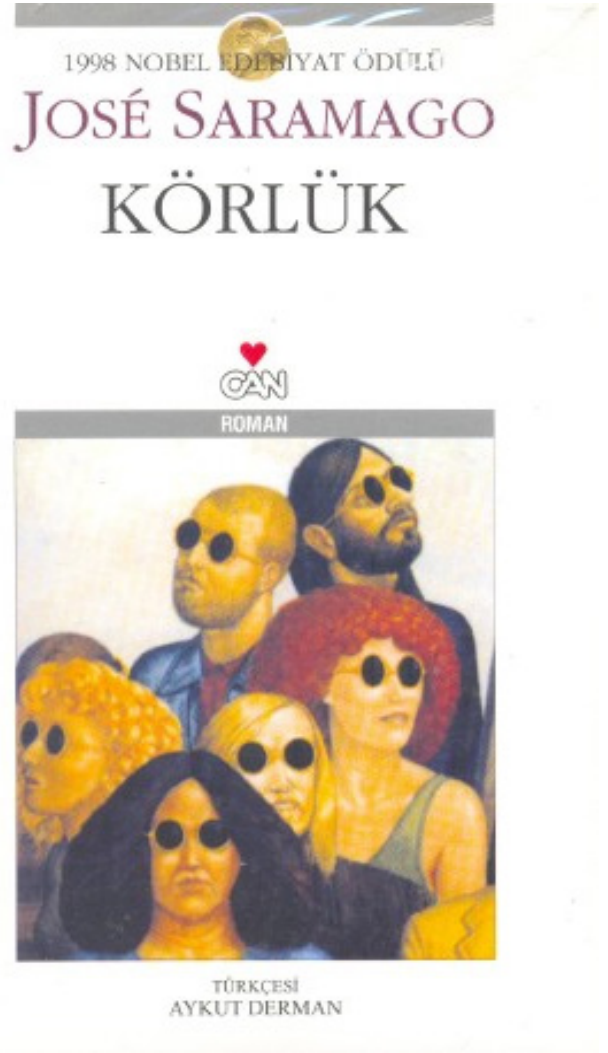
Lizbon kentinin kuzeyindeki küçük bir köy olan Azinhaga'da (Ribatejo) doğdu. Yoksul bir köylü ailenin oğlu olarak büyüdü. Ailesiyle birlikte taşındığı Lizbon'da öğrenim gördü. Öğrenimi sırasında kırsal kesimde çalıştı. Ekonomik sorunları nedeniyle okulu bıraktı. Makinistlik eğitimi aldı. Teknik ressamlıktan redaktörlüğe, editörlüğe ve çevirmenliğe kadar birçok işte çalıştı.

Bir yayınevinde, yayın hazırlığı ve üretim departmanında görev yaptı. Diario ve Lisboa gazetelerinde kültür editörü olarak çalıştı. Siyasi yorumlar yazdı. Portekiz Yazarlar Birliği'nin yönetim kurulunda görev üstlendi. 1976'dan sonra kendini tümüyle kitaplarına verdi.

1993'te Kanarya Adaları'nda Lanzarote'ye yerleşti. Pilar del Rio ile evlendi. İlk romanı Günah Ülkesi (Terra do Pecado) 1947'de yayınlandı.

Yazarın romanları ve denemelerinin yanı sıra iki şiir kitabı ve oyun kitapları da vardır. Saramago, 1998 Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

Yazarın biçemi gayet dikkate değerdir. Düz yazılarında, noktalama işareti olarak nokta ve virgülden başkasını kullanmaz. Anlatım dili de oldukça muzipçedir; bu da okuyucuyu yazara bağlayan bir diğer etkidir. Ünlü yazar 87 yaşında hayatını kaybetmiştir.

HADI, O ÇİFTLİĞİ ŞİMDİ ALALIM GEORGE!

Burak SAVAŞ 10 / B

Amerikan ekonomi tarihinin yüz karalarından biri olarak nitelendirebileceğimiz yıllarda, ırgat bir ailenin çocuğu olan John Steinbeck, tıpkı akranları gibi çiftçilikle uğraşırken kendini okumaya ve yazmaya adayarak dünya tarihine unutulmayacak bir isim daha kazandırmıştır. Steinbeck, meslektaşlarından farklı olarak, yoksul çiftçi kesiminin haykırışlarını ve yakarışlarını yazıya dökmüş ve böylece arkasında ölümsüz izler bırakmayı başarmıştır.

Tıpkı kariyerinin uç noktasına ulaştığı “Gazap Üzümleri”nde olduğu gibi, meşhur romanı “Fareler ve İnsanlar”da da çiftçi sınıfının dertlerini konu almış lakin bununla yetinmeyip dönemin; ırkçılık, ayrımcılık, cehalet, önyargı, nefret, cinsiyetçilik ve en önemlisi de dostluklar gibi sorunlarına da el atmıştır. Steinbeck’in, Pulitzer Ödülü’nü getiren “Gazap Üzümleri” gibi bir romanı olmasına rağmen “Fareler ve İnsanlar”ın daha çok sevilmesinin sırrı da burada yatar: Dostluklar. Çünkü Steinbeck, “Fareler ve İnsanlar” adlı eserinde bize, dostluğun, belki de her şeyden daha önemli bir değer olduğunu kanıtlar.

Fareler ve İnsanlar’ın yıllar boyunca dillere destan olan karakterleri George ve Lennie’nin arasında tüm kitap boyunca içimizi ısıtan ve ibretle baktığımız bir arkadaşlık vardır. Birbirine tamamen zıt iki kutbun birleşmesiyle oluşan uyum, belki de hepimizin özlediği o gerçek dostlukları sembolize eder. Saf ve duygusal bir kişiliğe sahip olup fiziksel olarak normal insanların çok üstünde olan Lennie, bir

o kadar kurnaz fakat çelimsiz bir genç olan George'un himayesi altındadır. Bu iki kader arkadaşının başından geçenler ve olaylara verdikleri tepkiler ütopik bir dostluk imajı çizer.

Her şey güzel giderken, bu iki hayat arkadaşının, hayallerine ulaşmalarına bir adım kalmışken, Steinbeck gerçekçi bir yazar kimliğine bürünür ve "Hayır" der, "Biz bu kadar güzel bir dünyada yaşamıyoruz." Tam da bu anda kitapta yeni bir zirve noktası patlar, işler değişir, Lennie başına büyük bir bela daha alır ve her zaman olduğu gibi George'a güvenerek, onun dediği yere saklanmaya gider. Tabii bunu yaparken peşine taktığı cani kalabalıktan habersizdir. Her ne kadar George'un onu bulması çok uzun sürmese de Lennie'nin canını isteyen linç grubu da geç kalmamıştır. Bir seçim yapmak zorunda olan George belindeki tabancayı çıkarır, o ana kadar hiç şüphesiz "George kalabalıkla savaştık ve kurtulacağız." deriz, yine gerçek hayattan kopmuş bir şekilde.

Ama Steinbeck, gerçekçi kimliğine bürünmüştür bir kere. Arkadaşının yalnızlık ve acı dolu bir hayat sürmeye mahkûm olduğunu anlayan George, onun intikam peşindeki kana susamış çiftçiler tarafından vahşice öldürülmesini istemez. Lennie'ye hayallerindeki çiftliği anlatarak onu sakinleştirmeye çalışır. Yeniden umutlanan Lennie sevinçle bağırır: "Hadi şimdi yapalım, hadi o çiftliği şimdi alalım George!"

Ama hayat, Lennie kadar saf ve temiz değildir işte!

GÜNAYDIN

Beni ısıtan,
Beni gölgelerden koruyan güneş,
Günaydın!
Nasılsın görünmeyeli?
Gece üşüdün mü?
Ay dün sönüktü
Canın mı sıkkın?
Anlat bana.
Bütün gündüz bizim.

Neslişah ÇAKMAKKAYA / HAZIRLIK

SARI SOKAK

Mimozaları, fulyaları, limonlarıyla
Sapsarı bir sokak orası,
Küçük dükkanlarının önünde bekleyen,
Fırıncılar, bakkallar, manavlar.
Şemsi Manav vardır,
Gülümser limonlarının arasından.
Sarıların arasında biraz da misket limonu,
Evet, acıdır misket limonu ama,
O yeşile kim dayanabilir?

Mine Deniz İLHAN 9/ A

ÇOCUKLUĞUMUN YANSIMASI

Özlüyorum küçükken yaşadığım ahşap evimi
Her sabah aynı mutlulukla açardım penceremi
Sıcacık yumuşak yatağıma girdiğimde kurardım
Bugün gerçekleştirdiğim hayallerimi.

Özlem duyuyorum küçük yaşlarıma
Neden hüzünleniyorum acaba hatırlayınca?
Belki özledim en mutlu çocuk olmayı
Alt tarafı bir oyuncak aldığımda.

Aynaya baktığımda görüyorum anca
Şu özlediğim çocuksu yansımamı
Dar sokağın sonundaki limana gidip
Beklerdim yaptığım kağıttan gemileri

Bengisu HAYNES 10 / B

KOLEKSİYONCULUK

Koleksiyonculuk günümüzün popüler uğraşlarından...Bir hobi işinden çıkıp biraz karmaşıklaşıyor. Nedir? Neden ilgi artıyor? Nasıl yapılır? Nelere dikkat edilmelidir? Gaye Akömer ile konu hakkında yapılan röportajımız...

Kendinizi koleksiyoncu olarak görüyor musunuz?

-Evet görüyorum.

Ne zamandan beri koleksiyonculuk yapıyorsunuz?

-Ben küçüklüğümden beri bitpazarı, eskici gibi yerlere meraklıydım. 16-17 yaşımdan sonra bitpazarından eşyalar toplamaya başladım. Kocam da benim gibi meraklı olunca her şeyi beraber yapmaya başladık. Çok uzun zamandır böyle bir merakımız söz konusu.

Şimdiye kadar kaç tane eser topladınız?

-O kadar çok koleksiyonumuz var ki evimizin içinde; resimler var, eşimin pul koleksiyonu var, posta damgaları var, benim biriktirdiğim porselen küçük hap kutuları koleksiyonum var, oğlum Ömer'in uçak koleksiyonu var. Ali Fuat ise futbol topları ve futbol ile ilgili pullar biriktiriyor. Biz hiç kimseyi bu konuda zorlamadık. Herkes bir şey toplaması gerektiğine inandı.

Sizin için koleksiyonunuzdaki en özel parça hangisidir?

Üsküdar Camisi'nin bir tablosu var onu çok seviyorum. Eşimle bir müzayedeye gitmiştik. Üsküdar Camisi'nin tablosunu almak istiyorduk. Fiyatı çok yükseğe çıktı ve birisi aldı. Ben de farkında değilim, elimle katalogdaki resmi okşamışım ve sayfayı çevirmişim. Bu da eşimin dikkatini çekmiş. Tam bir sene sonra anneler gününde çocuklarla beraber bana o resmi alıp

getirdiler. O resim bu yüzden benim için çok özeldir.

Bu eserleri toplamak sizin için nasıl bir süreçti?

-Çok uzun ve keyifli bir süreçti. Hepsinin bir anısı, bir hatırası var; dönüp dolaşıp geri geleni var.

Bize topladığınız eserler hakkında bilgi verebilir misiniz?

-Çoğu müzayededen toplanmış eserler ama yurtdışında da bulduklarımız oldu. Çünkü eşim de meraklı olduğu için yurtdışına çıktığı zaman, özellikle Osmanlı zamanında bize gelmiş olan sanatçıların yaşadığı köy kasaba türünde yerlere gidip oryantalist ressam var mı sorar. Oralardan da arada bulduğumuz eserler oluyor.

Size göre kimler koleksiyoncu olabilir? Nasıl tanımlarsınız bir koleksiyoneri?

-Bence ruhu zengin olan herkes koleksiyoncu olabilir. Koleksiyonerlik, maddiyattan ziyade insanın ruhunda o zenginliği taşımasıyla ilgili bir şeydir.

Size göre bir koleksiyoncu hangi donanımlara sahip olmalı?

-Bu süreçte öncelikle hata yapıyorsunuz; kandırılıyorsunuz, saçma bir şey alıyorsunuz. Zamanla öğrenilen bir şey. İllaki bu konuda kitap okumaya da gerek yok. O işi takip ettiğiniz zaman zaten o işin kokusunu anlıyorsunuz. Ben gönlümün gittiği yere göre bakarım resimlere, eşim için ressamın kim olduğu önemlidir. Bazen sokakta 16 yaşındaki bir gencin çizmiş olduğu resim eğer bana bir anlam ifade ederse alırım.

Yapılan koleksiyonun içeriğinin zengin olması iyi bir koleksiyoncu olmak için yeterli midir?

-Evet yeterlidir.

Koleksiyonunuzu toplarken bir sıkıntı ile karşılaştınız mı?

-Hayır, ancak bu süreçte insan en çok kandırılmaktan korkuyor. Bu sektörde en çok dost edinmek önemli; eserin değerinin ne olduğunu anlayabilmek için.

Sizin bu konuda danıştığınız bilgi aldığınız kişiler var mı?

-Moda'da Seven Galeri vardır. Oradaki İsmail Seven bizim çok değerli dostumuzdur.

Size göre iyi bir koleksiyoner olmak isteyenler kendilerini nasıl geliştirebilir?

-Bol bol piyasada dolaşarak, bu işin içinde kurt olmuş insanların eteğine yapışarak, zaman harcayarak kendilerini geliştirebilirler.

Koleksiyon için parça toplamak çok masraflı mı?

-Tabii ki, değerli bir koleksiyona kalkışırsanız maalesef masraflıdır. Ben sizlerin yaşındayken anahtar toplamaya başladım. Eskicilerin olduğu ara sokaklardan eski ev, köşk anahtarları toplardım. Harçlığım alma yetiyordu. 12-13 tane topladım. Sonra bir anda fiyatları arttı alamamaya başladım. Ardından Rahmi Koç tarafından toplandığını öğrendim.

Hem değerli hem de pahalı olmayan parçalara nasıl ulaşılır?

-Bol bol dolaşarak ulaşılabilir. Bir de bana çok meşhur bir antikacı olan Serdar Gülgün zamanında toplanılan hiçbir koleksiyonun bana ait olmadığını hep el değiştirdiğini söylemişti. Ben ona inanmak istemiyordum çünkü topladıklarım hep dört elle yapıştı.

Röportajı yapanlar : Deniz Günsav, Melissa Işıkmann, Ömer Akömer

HASTE MADE WASTE

Burak SAVAŞ 10 / B

From the first scenes of the novella , “Romeo and Juliet” , we are able to see hasty behaviour and reactions. For example, many characters react too quickly without thinking. Actually, as being a reader, while I was reading the novel, I tried to find why William Shakespeare used this concept too much. Finally, I find my answers near the end of novella because I realized that he tried to instill the idea: “Decisions that are made hastily in the play ,‘Romeo and Juliet’, cause wasted results.”

In my opinion, the best example of the hastiness concept in “Romeo and Juliet”, is the duration of the events. We know that all the events are passing in a week. But, it is a really short duration for a

person to love and live that kind of things. In Act 1 Scene4 , Romeo was in love with Rosaline, but when he decided to attend to the feast by saying “Direct my sail!”, he saw Juliet and fell in love with her at the very first sight. He was also acting too hastily and therefore the chain of events that cause wasted results started.

The hastiness of the Capulets made it almost impossible for Romeo and Juliet to be together. The Capulets rushed a wedding for Juliet without knowing she was already married to Romeo. A little after Juliet wedded Romeo, the Capulets all of a sudden arranged a wedding date for Juliet to marry Paris. Juliet was not able to tell her parents about her love for Romeo, since he was a Montague. The only reason she was worried about his identity was because of her parents’. The Capulets had played a great role in the theme of "haste makes waste” .

Death is brought upon the two main characters, Romeo and Juliet, because of both of their hasty decisions. The star-crossed lovers, Romeo and Juliet, killed themselves right after they realized that the other one was dead. Juliet decided to take an unknown substance and sleep on her own in order to make everyone believe that she was dead. But unfortunately, Romeo saw her and thought that she was dead as well. Therefore, he suddenly decided to kill himself drinking some poison to do this. When Juliet woke up and saw Romeo's dead body, she also decided to kill herself hastily. After all these hasty decisions, the two young lovers died and everything became a waste.

Throughout the play, William Shakespeare had used the examples of hasty decisions and reactions. He had tried to make us understand the cause of the distressful ending of the play. If you read the play for a second time , you will realize that the “causes of wasted results in ‘Romeo and Juliet’ are hasty decisions” .

GÖZ KUSURLARINI SANATA DÖNÜŞTÜREN DÂHİ RESSAMLAR

Hande KANTEK
Fen Bilimleri Bölümü Başkanı

İzlenim, Gündoğumu 1875 (Impression, Sunrise)

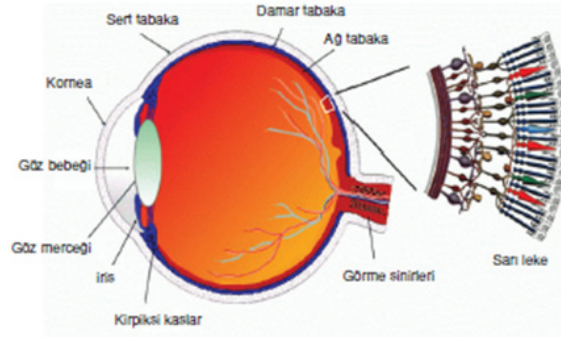
“Sonunda, resimleri artık doğru düzgün yapmak bir kenara, onları iyice bozduğumu fark ettim. Birkaç tablomu bu nedenle imha ettim. Artık neredeyse körüm ve bundan böyle resim yapmayı bırakmam gerekiyor. Bunu kabullenmem çok zor, ressamlık kariyerim bitiyor ve sağlığım gözlerim harici neredeyse mükemmel!”

Bu satırlar, empresyonist resim akımının öncüsü olan, hatta bu akıma Impression, Sunrise isimli tabloyla adını veren ünlü ressam Claude Monet'e ait. Monet, bu satırları katarakt ameliyatından hemen önce, 1922 yılında, yakın arkadaşı Marc Elder'a gönderdiği bir mektupta yazmıştı.

Monet gibi birçok ünlü ressam hayatlarının ve resim kariyerinin önemli bir kısmını gitgide ağırlaşan göz hastalıklarının etkileri ile uğraşarak geçirdi.

Örneğin Claud Monet, bugün milyon dolarlarla ifade edilen eserlerini hemen hemen görme yeteneğini tamamen kaybetmişken yaptı. Tıpkı duyma yeteneğini yitirmesine rağmen gelmiş geçmiş en büyük bestecilerden biri olarak kabul edilen Beethoven gibi...

Öncelikle gözün yapısından bahsedelim. Göz, dıştan içe doğru sert tabaka, damar tabaka ve ağ tabakadan oluşan küre şeklinde bir yapı. Sert tabaka, gözün ön kısmında farklılaşarak saydam tabaka olarak bilinen korneayı meydana getirir. Bu saydam tabaka, ışığın göze girdiği ve ilk kırıldığı bölümdür. Daha sonra göz bebeğinden geçen ışık, mercekle tarafından kırılarak retinaya düşürülür. Göz bir fotoğraf makinesi gibi çalışarak ışığı retinaya düşürür. Retina, ışığa duyarlı koni ve çubuk hücrelerini bulundurur.

Çubuk şekilli reseptörler cisimlerin şeklini algılamamızı sağlarken, koni şekilli reseptörler renkleri algılamamızı sağlar. Çubuk reseptörler koni (renk) reseptörlerine göre daha düşük şiddette ışıkta bile çalışabilir. Örneğin; alacakaranlık bir odada cismin rengini algılayamazken şeklini algılayabiliriz. Bunun nedeni, şekilleri algılamamızı sağlayan çubuk reseptörlerin çok düşük ışık şiddetlerinde bile çalışabilmesidir. Renkleri algılayabilmemizi sağlayan koni reseptörler ise çalışabilmek için belirli bir eşik değerin üstünde ışık şiddetine ihtiyaç duyar. Sarı benekteki görme sinirlerinden yola çıkan uyarılar beynin korteks tabakasına gelir ve biz görüntüyü algılarız.

Renk ve şekil reseptörleri hepimizde aynı olmasına rağmen şekilleri ve renkleri aynı şekilde algılayamıyoruz. New York Şehir Üniversitesi'nde (CUNY) yapılan bir araştırma, kadınların renk algısının erkeklerden daha iyi olduğunu gösteriyor. Araştırma, hiç bir göz bozukluğu bulunmayan 16 altı yaş üstü kadın ve erkeklerde renk ve şekil algısı üzerine yapılmış. Buna göre; aynı rengin farklı tonlarını ayırmada kadınlar başarıyla şekil ve uzunluk algısında erkekler daha başarılı. Erkeklerin büyük çoğunlukla sadece beyaz olarak tanımladığı bir renk, kadınlar tarafından kar beyaz, kırık beyaz veya ekru olarak sınıflandırılmış. Buna karşılık birbiriyle aynı

gibi görünen şekiller arasındaki farklılıkları bulmada da erkekler daha başarılı. Yani aynı teknik donanıma sahip kadın ve erkek gözü aynı şeye bakıyor ama farklı görüyor. Çünkü görme denilen şey şu ana kadar anlattığım teknik açıklamadan çok daha fazlasıdır. Görme, bir algı olayıdır. Görmeyi sağlayan organ, zannedilenin aksine göz değil beyindir.

Şöyle açıklayayım: Maviye boyanmış bir duvar düşünün. Neden bu rengi görüyoruz? Çünkü duvarın yüzeyine sürülen kimyasal madde bizde bu algıyı oluşturuyor. Adına boya dediğimiz o kimyasal madde, diğer bütün ışıkları emiyor ve bir tek mavi ışığı geri yansıtıyor. Biz de duvara "mavi" diyoruz. Bu rengi yansıtan kimyasala da mavi boya.

Doğanın renkleri üzerine kitaplar yazan, resimler çizen ve renklerin dansından bahseden herkesten özür dileyerek kırmızı elma sadece biz onu öyle algıladığımız için kırmızıdır demek zorundayım. Hatta kırmızı bile değildir, kırmızı hariç her renktir! Biz sadece cisimlerin istemeyip yansıttığı ışıklara ait dalga boylarından bey-nimizde bir imge meydana getiriyoruz, adına da renk diyoruz. Hepsi bu...

Peki, şekil algısı düşmanlarımızın yaklaştığını anlamamız için yeterliyse renk algısı neden verildi bize? Tarım öncesi ve sonrası çağlarda zehirli bitkilerden, hayvanlardan korunmamız için renk algımız çok önemli bir hale geldi. İnsanlar şekli aynı olmasına rağmen daha parlak renklere sahip olan mantarların zehirli olduğunu bu sayede öğrendiler.

Sonra doğada gördükleri renkleri duvarlarda, halılarda, kumaşlarda kullandılar. Boya yaptılar. Böylece renk insanlık tarihi içinde sanata dönüştü.

19. yüzyıl sonunda 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkan "empresyonizm" akımının da insanlık tarihinin renk ve ışık algısında önemli bir yeri vardır. Renoir, Monet, Cezanne, Degas, Van Gogh gibi empresyonistler renkleri cömertçe kullanıp, ışığın günün farklı saatlerinde doğaya olan etkilerini resimlerine yansıttılar. Buğulu tablolar, fon ve nesnelere arasında keskin çizgilerin yokluğu bu resim akımının alametifarikası oldu.

Aslına bakarsanız, bu gün yüz milyon dolarlarla ifade edilen tablolar; katarakt, retinopati, miyop gibi göz rahatsızlıklarının etkisi ile yaratılmıştır. Beni tanıyanlar, çöp adam bile çizemediğim için resim yapabilen insanlar karşısında duyduğum hayranlıkla karışık kıskançlığın bu yorumda etkisinin olduğunu söyleyeceklerdir muhakkak. Araştırmalar bu yönde; bendeniz sanat tarihçilerinin ve bilim adamlarının yalancısıyım. Üstelik ressam-

ların çoğu zaten yaşarken bu eksikliklerinin farkındaydı. 1964 yılında yayınladığı “Phenomenon of Cezanne” adlı denemesinde Maurice Merleau-Ponty, Paul Cezanne’ın ömrünün son döneminde kendi dehasından duyduğu büyük şüpheyi, “Yaşlandıkça, ressamlığının bütün özgünlüğünün gözlerindeki problemden kaynaklanıp kaynaklanmadığı, bütün hayatının bedenindeki bir özre dayalı olup olmadığı içten içe beynini kemiriyordu.” diye anlatıyor. Bu nedenle eğer bu satırları okuyabilselerdi eminim Empresyonistler de kendilerini kötü hissetmezlerdi. Sefaletle geçen 37 yıllık ömründe tek bir tablosunu 400 Frank’a satabilen Van Gogh, “Dr. Gachet’in Portresi” adlı tablosunun bile tek başına 82,5 milyon dolara satıldığını ve gelmiş geçmiş en pahalı tablolar sıralamasında dokuz tabloyla açık ara liste başı olduğunu bu satırlardan okusaydı ne hissederdi, onu bilemiyorum tabii!

RENOIR – CEZANNE (MİYOP)

Fransız Empresyonist ressamlardan Renoir (1841-1919) ve Cezanne(1839–1906) sanat hayatlarının önemli bir kısmında ileri derece miyobun etkileriyle uğraşmak zorunda kaldılar. Miyop, görüntünün retinanın önüne düşmesinden dolayı yakını görüp uzağı net görememe şekilde tanımlayabileceğimiz bir göz kusuru. Yakındaki nesnelere net görünürken, uzaktaki nesnelere bulanık görünür. Miyobun diğer göz kusurlarına göre tedavisi oldukça kolaydır. Hatta biraz sonra bahsedeceğim göz kusurlarının yanında miyop, göz kusuru bile sayılmayabilir, dolayısıyla bu iki ünlü ressam aslında bu yazının konusu olmayabilirlerdi. Tabii, gözlük kullanmayı kabul etselerdi.

Pek çok Empresyonist gibi Renoir ve Cezanne da gözlük takmayı reddetti. Çünkü gözlükle düzeltilmiş bir görüntünün izlenimleri etkileyebileceğini düşünüyorlardı. Cezanne’ın “Şu bayağı aleti uzaklaştırın benden!” diye bağırıldığını biyografileri yazıyor. Hem Renoir’nın hem de Cezanne’ın tablolarında miyopun etkilerini açık bir şekilde görebiliriz. Aşağıdaki tablolarda öndeki nesnelere çok net bir şekilde görünürken, arkadaki nesnelere ve fon hakkında resim bize çok az fikir verir.

Pierre Augustine Renoir Terasta

Paul Cezanne Kart Oyuncuları

DEGAS (RETİNOPATİ)

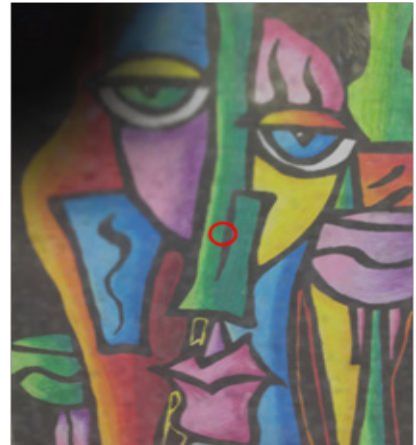

Edgar Degas/Balerin

Adı, zarif kostümlü balerinlerin ve at yarışlarının konu edildiği tablolarla anılan Edgar Degas'ın ise çok daha ciddi bir göz hastalığı vardı. 1834 yılında Paris'te dünyaya gelen sanatçı resim uğruna hukuk fakültesini yarım bıraktıktan sonra Paris Güzel sanatlar akademisine girdi. Sanat hayatının ilk dönemlerinde klasik tarzda yapılmış tarihi temalara ağırlık verdi. 1871 Fransa-Prusya Savaşı'nda orduya yazıldı. Sanatçıya burada, retinada oluşan patolojik bir rahatsızlık olan "retionopati" teşhisi konuldu. Retionopati ağ tabakada bulunan kılcal damarların kanaması sonucu görüntünün belirli bölgelerinde bulanıklaşması bazı bölgelerde de tamamen kaybolmasıyla kendini gösteren bir göz kusurudur. Bu durum Degas'ı derinden etkiledi. Zamanla tamamen kör olacağını bilerek yaşamak sosyal açıdan çevresindeki insanlardan uzaklaşmasına ve hayata küsmesine neden oldu. Hastalığı ilerledikçe resimlerindeki netlik azalmaya başladı. Yağlıboyardan pastel boyaya geçmek zorunda kaldı. Yaşlandıkça görme yeteneğini kaybetti. Degas, dostları tarafından terk edilmiş bir adam olarak 1917 yılında hayata gözlerini yumduğunda artık tamamen kör olmuştu ama eserleri çoktan Avrupa Müzelerindeki yerlerini almıştı.

"Gözler" temalı III. Irmak Bienali'nde sergilenen eserlerden biri solda normal görüntüsü ve sağda retinopati simülasyonu altındaki görüntüsü ile verilmiştir.

6 7 8. sınıf öğrencilerinin ortak çalışması /

Gözler" temalı III. Irmak Bienali'nde sergilenen eserlerden

EL GRECO - ASTİGMAT

Astigmat gözün ön kısmının, korneanın yuvarlak bir yüzeye sahip olmaması dolayısıyla ışığın gözün arka kısmında retinada doğru şekilde odaklanmasına izin vermemesiyle oluşur. Astigmat ilerledikçe cisimlerin formları olduğundan farklı görünür. Tıbbi bir tanı konulmamış olmasına rağmen sanat tarihçilerinin ve bilim adamlarının çoğu 16. yüzyılda yaşamış Yunan asıllı ünlü ressam El Greco'nun astigmat olduğunda hemfikirdirler. El Greco tablolarında insan figürlerini ve nesnelere olması gerekenden uzun ve deforme formlar olarak resmedilmiştir. Kendisinden önce gelen hiçbir sanat akımına dâhil olmayan El Greco tabloları yüzyıllar sonra Kübizme ilham vermiştir. Ünlü kübist ressam Pablo Picasso "Avignonlu Kadınlar" tablosunu El Greco'nun "V. Mührün Açılışı" tablosundan esinlenerek yapmıştır. Yani kübizmin babası Picasso ise dedesi kesinlikle El Greco'dur ve bu durumda korkarak söylemek zorundayım ki kübizmin çıkış sebebi astigmatdır!

El Greco / Toledo Manzarası

V. Mührün Açılışı / El Greco

Avignonlu Kadınlar / Pablo Picasso

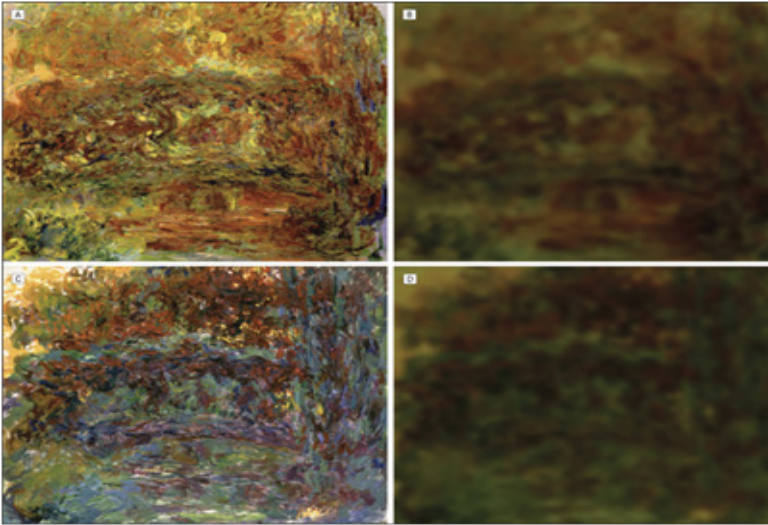
MONET - KATARAKT

Monet'nin dünyaca ünlü buğulu tabloların sırrı herkesin malumu olduğu üzere katarakt hastalığından dolayı göz merceğinde oluşan deformasyondur. Öyle ki herhangi bir arama motoruna katarakt ressam yazsanız karşınıza Monet çıkar. Monet'in gözleri ile ilgili sıkıntısı 1905 yılında, 65 yaşındayken iyice belirginleşti. Renkleri kendine özgü bir şekilde kullanarak manzaradaki dokuyu keskin fırça darbeleriyle resmetmesiyle ünlü olan Monet, artık renkleri eski yoğunluğunda göremez oldu. Resimlerindeki mavi, beyaz ve yeşil renkler zamanla yerini bulanık sarı ve kahve tonlarına bıraktı. 1915 yılında, resimleri iyice bulanıklaşmaya ve donuklaşmaya başlayan Monet artık parlak kırmızılarını, donuk ve soluk pembeler olarak görüyordu. Monet dünyaya koyu sarı bir filtreden bakıyormuş gibi görmesine rağmen resim yapmayı sürdürdü.

Resimlerdeki parlak kırmızılar yerini soluk sarı tonlarına, detaylar da yerini kaba çizimlere bıraktı. Bu durum, ressamın 1890'lardan 1926'ya kadar yaptığı 250 kadar tablodan oluşan Nilüferler serisinde oldukça belirgin bir şekilde gözlenebilir. 1923 yılında katarakt ameliyatı olan Monet kısmen de olsa mavi tonlarına kavuştu. Resimleri hiç bir zaman eski detayları içermese de mavi ve mor tonlarını resimlerinde kullanmaya başladı.

Nilüfer Havuzu / Claude Monet (1899)

Yanda, ünlü ressamın katarakt ameliyatından önce ve sonra çizdiği "Nilüfer Havuzu" serisinden iki resim görüyorsunuz. Ameliyat öncesi sadece sarı ve kahve tonlarının olduğu tablo ameliyattan sonra yerini mavi ve mor tonlarına bırakmış. Şaşırtıcı olan çıplak gözle üstte ve alttaki resimler arasındaki ton farkı belirgin katarakt simülasyonu altında bu farklılık gözlenmemesidir.

Monet gözlerindeki hastalıktan dolayı resim yapamamaktan dolayı o kadar mutsuzdu ki son 60 tablosunu imha etti. 5 Aralık 1926 tarihinde, 86 yaşındayken hayata gözlerini yumdu. Vasiyetinde, cenazesinde hiç bir çiçek olmasını istemediğini belirtmişti: "Beni, buranın yerlilerini gömdüğünüz gibi, basit bir törenle gömün. Unutmayın, cenazemde ne çiçekler ne çelenkler olsun istiyorum. Böyle bir gün için, bahçemdeki bu güzel çiçeklerin koparılıp öldürülmesi günahların en büyüğü olacaktır."

VAN GOGH (KATARAKT – PROTANOMALİ - GLUKOM)

Vincent Van Gogh, delilik, hastalık ve zekâ üçgeninde sıkışmış 37 yıl gibi kısacık ömrünün her anı yoğun spekülasyonlara yol açan belki de tek sanatçıdır. Van Gogh'un eserlerindeki çarpıcı etkiyi sadece sahip olduğu göz kusuruna bağlamak bilmem ne kadar doğru olur?

Van Gogh'un göz bozukluğu; epilepsi, bipolar bozukluk, şizofren gibi hastalıklarının yanında devede kulak sayılır. Kulak demişken Van Gogh denilince hepimizin aklına kulağını kesip bandajıyla otoportresini çizen sarışın bir adam görüntüsü geliyor, biliyorum; aslında Van Gogh kulağını tamamen kesmemiştir. Kulak memesinin ucundan azıcık almıştı. Tabii bu durum kendisinin gaz yağı içtiği, boya yediği, akıl hastanesinde yattığı ilk ve tek tablosunu 400 Frank'a sattıktan üç hafta sonra intihar ettiği gerçeğini değiştirmiyor. Öldüğünde, üzerinde bulunan ve kardeşi Theo'ya yazılmış mektupta "Sanat uğruna aklımı yitirdim, şimdi ise hayatımı yitiriyorum." yazmıştır. Zihin hastalığı gözlerini, gözleri sanatını şekillendirmiştir

Ren Nehrinde Yıldızlı Bir Gece / Van Gogh (1888)

Ren Nehrinde Yıldızlı Bir Gece (1888) adlı manzarasında yıldızlı gecenin tasviri göz kamaştırıcıdır. Işık saçan yıldızlar, kıydan denize vuran yapay ışıklar ve lacivertle mavi tonları resmin bütününe yayılır. Ön planda yürüyen bir çift görülür. Buradaki ve başka resimlerinde görülen çiftlerden erkek olanı kızıl saçlı olarak tasvir edilmiştir. Hayatı boyunca yalnız olan ressam gerçek hayatta asla bulamadığı eşini resimlerinde hep yanında çizmiştir. Figürler manzarada çok küçüktür ve yüzleri seyredene dönüktür. Bilim adamları bu ve diğer Van Gogh tablolarındaki artistik unsurların kasıtlı olmayabileceğini (örneğin haleli ışıklar, resimlerde gördüğümüz baskın sarı ve mavi tonları) akıl hastalığı ve bakır, kadmiyum, kurşun gibi ağır toksik madde zehirlenmelerinin eseri olabileceğini belirtiyor. Sanatçıda kırmızı rengi zayıf görme olarak tanımlayabileceğimiz protanomali hastalığının Yani, sanatçının eserlerindeki tüm detayları değilse bile adını verdiği Van Gogh sarısının ve hareli ışıkların sebebinin göz kusuru olduğunu söyleyebiliriz.

Yanda, sol tarafta orijinal tabloları, sağ tarafta ise, aynı resimlerin protanomali bir gözün görüşüyle yapılmış halini görmekteyiz. Van Gogh tablosunda her iki resmin arasında çok az fark olduğunu saptamak hiç de zor değilken öğrencilerimizin yaptığı tablodaki farkı açık bir şekilde görmek mümkün. Amacım dünyaca ünlü ressamın çarpıcı yeteneğini birkaç göz kusuruna bağlayıp bunlardan bende olsaydı neler yapardım demek değil.

Van Gogh / Cafe Terrasse

Hiç kimse bu ressamalarda bahsettiğim göz kusurları olmasaydı daha güzel eserler yapacaklarını da iddia edemez. Mesele göz değil; bakmak, görmek, algılamak ve algıladığını yansıtmak meselesi.

6 7 8. sınıf öğrencilerinin ortak çalışması / "Gözler" temalı III. Irmak Bienali'nde sergilenen eserlerden

Ünlü olmadan önce yaptığı tabloları Paris'in kafelerinde sergileyen Picasso'ya genç bir kadın yaklaşarak: "Bu nasıl bir balık? Balığa hiç benzemiyor!" der. Üstat hiç istifini bozmadı: "O balık değil, resim" diye cevap verir.

Sözün özü, sanatçılar göz kusurları ne olursa olsun, hatta Monet gibi görme yeteneklerini tamamen kaybetmişken bile bizden farklı görüp farklı yansıtıyorlar. İyi ki de öyleler. Renklerin sonsuz dünyasından ve onları algılamamızın sonsuz çeşitliliğinden onların payına düşen işte bu sanat eserleri... Bize gelince, sınırlı yeteneklerle doğmuş birisi olarak söylüyorum, bence bu ressamların sanat eserlerinden birini görmek bile yaşamaya değer.

KAYNAKLAR:

Web siteleri

1. news.stanford.edu/
2. .smithsonianmag.com/
3. turkcebilgi.com/

IPAD Uygulamaları:

1. Color Uncovered, San Francisco Exploratorium, iPad uygulaması
2. My Incredible Body
3. CV Simulator
4. VisionSim

Yazılı Kaynaklar

5. Monet's Ultraviolet Eye, Carl Zimmer.
6. Claude Monet and the Subjectivity of Color, Galileo's Pendulum.
7. Phenomenon of Cezanne" Maurice Merleau-Ponty, Paul
8. Claude Monet and Cataract, Calgary Üniversitesi, Psikoloji Bölümü
9. Monet Biyografisi, Monet Art Prints

BİR AYRILIK ARİFESİ

Grilerim yok hayatta
Ya siyah ya beyaz
Dedi ve bitti
Nokta

Aşk ve nefret
Kumar...
Kazanana belirsiz
Bir keskin viraj
Enkaz
Sağ çıkan yok

Beyaz görmek uğruna
Siyaha bağlanmak
Karanlık bir kuyudan
Aydınlığa tırmanmak

İsli bir siyahı
Soturken ben
Kalbim bir maden karası
Kaybetmiş beyazını

Mert Uğur TASLI 9 / B

"Egitimde fark, IRMAK"

ANAOKULU - İLKOKUL - ORTAOKUL - LİSE
Cemil Topuzlu Cad. No:100 34728 Caddebostan / İSTANBUL
T.+90 216 411 3923 - F.+90 216 411 3926
bilgi@irmak.k12.tr / www.irmak.k12.tr

 irmakokullari irmakokullari irmakokullari